

Dobrze zaprojektowany ogród zapewnia przyjemność zarówno właścicielowi jak i jego gościom, ale nawet najbardziej doświadczonemu ogrodnikowi może być trudno to osiągnąć bez profesjonalnej porady. Dzięki specjalistycznej pomocy znakomitej architekt krajobrazu i nauczycielce, jaką jest Rosemary Alexander, zdobędziesz umiejętność oceny danego miejsca i eksperymentowania z pomysłami projektowymi, które pomogą dostosować ogród do jego otoczenia.

Poznasz łatwe sposoby wykonywania pomiarów dużej przestrzeni, szacowania wysokości drzew i zakładania „zielonego dachu” lub systemu gromadzenia wody. Dowiesz się, jak łączyć rzuty pionowe i poziome, plany ogólne i sytuacyjne, jak dobrać atrakcyjne i trwałe materiały oraz rośliny.

Znajdziesz tu także zrozumiałe instrukcje, jak nakreślić plany począwszy od wstępnego rozpoznania terenu aż do finalnego projektu ogrodu, uzupełnione o wskazówki dotyczące rysowania i ukazywania szczegółów, nadając im profesjonalny wygląd.

Podręcznik *Podstawy projektowania ogrodów* jest opracowany specjalnie dla tych wszystkich, którzy chcą przekształcić swoje ogrody, aby osiągnąć pożądany efekt.

Setki rysunków objaśniających, pełne odniesień schematy i kolorowe zdjęcia sprawiają, że książka ta jest niezbędnym uzupełnieniem biblioteczeki każdego ogrodnika, studenta architektury krajobrazu oraz nowo wykwalifikowanego profesjonalisty.

Podstawy
projektowania
ogrodów

Podstawy projektowania ogrodów

PODREČZNIK

Rosemary Alexander

Przekład Kinga Kimic, Ewa Siatecka

Tytuł oryginału: The Essential Garden Design. Workbook
Revised and Updated with New Eco-Design Tips
Second Edition

First published 2004 by Timber Press

Copyright © 2009 by Rosemary Alexander. All rights reserved.
Published in 2009 by Timber Press, Inc.

Opracowanie graficzne: Dick Malt

Fotografie wykonała: Rosemary Alexander

Ilustracje wykonał: Joseph Kent

z wyjątkiem;

s. 32, 36, 44, 45, 65–66, 69, 90–94, 96–98, 148, 203, 205, 242, 246, 263, 269 i 283

– Carel Lucas,

s. 35, 79–81, 110 d., 111, 114 d., 115, 122 d.l., 123 d.p., 125, 128 p., 130 d., 131 l.g. i l.d.,

133 p.d., 135 l.d. i p.g., 137, 138 d., 140 d., 141 d., 142 g., 143, 145 d.l. i d.p., 171,

176 wszystkie p., 177 l., 185 d.p., 191 d., 195 d., 199 ś., 200 i 234 – Roger Sweetinburgh

Tablice zdjęć referencyjnych i projekty według Rochelle Greayer (s. 267), Sarah Haigh
(s. 247) i Rachel Myers (s. 206 i 261)

Copyright for the Polish translation © 2012 by Powszechne Wydawnictwo
Rolnicze i Leśne Sp. z o.o.

© Copyright for the Polish edition by Powszechne Wydawnictwo
Rolnicze i Leśne Sp. z o.o. Warszawa 2012

Konsultacja merytoryczna: dr inż. Kinga Kimic, architekt krajobrazu
Katedra Architektury Krajobrazu, Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
SGGW w Warszawie

Redaktor merytoryczny: Zespół
Redaktor techniczny: Elżbieta Zaremba
Korekta: Barbara Zamorska

Spis treści

Podziękowania 7

Wprowadzenie 9

Rozdział 1 Rozpoznanie i ocena terenu – przygotowanie do projektu 15

Wymagania właściciela ogrodu 17

Rozpoznanie terenu 20

Pomiary terenowe 24

Podstawowe umiejętności rysunkowe 37

Inwentaryzacja – zapis informacji o stanie terenu 47

Położenie ogrodu 48

Charakterystyka uwarunkowań zewnętrznych 54

Uwarunkowania prawne 61

Zmierzając do opracowania projektu 63

Podsumowanie 70

Rozdział 2 Rozwijanie koncepcji: poziom powierzchni ogrodu 71

Przystąpienie do procesu projektowego 73

Technika rysunku w prezentacji projektu 74

Projektowanie z wykorzystaniem wzorów i kształtów 82

Tworzenie siatki kwadratów dla różnych przestrzeni 87

Motywy w projekcie 95

Projektowanie przestrzeni zewnętrznej 101

Przestrzeń 101

Światło 103

Wielkość i proporcje 105

Woda 107

Klarownie się pomysłów na wstępny projekt zagospodarowania ogrodu 119

Rzut ogrodu i nawierzchnie: poziome elementy projektu 119

Materiały 125

Elementy pionowe i nadziemne 138

Wstępny projekt zagospodarowania ogrodu 149

Rozdział 3	Finalizowanie projektu zagospodarowania ogrodu	159
	Rola struktury pionowej ogrodu	161
	Elementy pionowe	162
	Materiały	168
	Nasadzenia strukturalne: bariery i ogrodzenia	173
	Rola elementów górnej przestrzeni ogrodu	177
	Elementy górnej przestrzeni ogrodu	178
	Elementy wyposażenia ogrodu	184
	Uwarunkowania praktyczne	197
	Finalizowanie projektu zagospodarowania ogrodu	202
Rozdział 4	Tworzenie projektu nasadzeń roślinnych	213
	Funkcje nasadzeń roślinnych	215
	Zasady projektowania nasadzeń roślinnych	218
	Sezonowe zmiany w kompozycjach roślinnych	223
	Wskazówki praktyczne	225
	Style nasadzeń	227
	Tworzenie projektu nasadzeń roślinnych	232
Rozdział 5	Wizualizacja i realizacja projektu	257
	Dopełnienie projektu	259
	Nadanie intensywności koloru i wprowadzenie tekstury	260
	Wykorzystanie fotografii	264
	Tablica zdjęć referencyjnych	266
	Rysowanie przekrojów i widoków	268
	Rysunek aksonometryczny	273
	Budowa, nasadzenia i utrzymanie ogrodu	282
	Twoja rola jako projektanta ogrodu	285
	Aneksy	287
	Zeszyt roślin	288
	Wykaz podstawowych roślin	293
	Piśmiennictwo pomocnicze	298
	Wybrane gatunki i odmiany roślin dostępne w polskich szkółkach i centrach ogrodniczych	301

Podziękowania

Napisanie podręcznika „Podstawy projektowania ogrodów”, a także aktualizacja zagadnień związanych z projektowaniem ogrodów wymaga pracy zespołowej. Zarówno w przypadku pierwszego jak i drugiego wydania tej książki udało mi się zaprosić do współpracy zespół utalentowanych ludzi.

Chcę podziękować Anthony'emu du Gard Pasleyowi, którego ogromne doświadczenie i wprawne oko nauczyły mnie tak wiele w The English Gardening School, i który wniósł ogromny wkład do pierwotnego tekstu. Dziękuję także wydawcy, Annie Mumford, której zachęta i wytrwałość znacznie udoskonaliły treść pierwszego wydania, a obecnie Erice Gordon-Mallin, dzięki której zostało ono zaktualizowane zgodnie z najnowszymi osiągnięciami w dziedzinie projektowania ogrodów. Wdzięczna jestem Susanne Haines, redaktor pierwszej edycji tego projektu, za jej cenny wkład pracy oraz Dickowi Maltowi za wspaniałą oprawę graficzną. Składam również podziękowania Joe Kentowi, Carelowi Lucasowi, a zwłaszcza Rogerowi Sweetinburghowi – nieocenionym w przygotowaniu rysunków i planów; Rochelle Greayer za porady dotyczące amerykańskiego punktu widzenia; Jej oraz Sarah Haigh i Rachel Myers za zgodę na zaprezentowanie ich projektów; Amandzie Crabb za bezcenne i niezawodne wsparcie oraz wyrozumiałość dla mojej chaotycznej znajomości obsługi komputera; a także Barbarze Linton za jej cierpliwość i doświadczenie w przygotowaniu do publikacji planów i rysunków.

Przede wszystkim zaś jestem wdzięczna byłym, obecnym i przyszłym adeptom sztuki projektowania ogrodów z całego świata, których entuzjazm i poparcie motywuje mnie do poszerzania wiedzy i dzielenia się nią z innymi.

Znacznie więcej przyjemności odnajduję
w tworzeniu ogrodu, niż rozmyślaniu o raju.

Anne Scott-James

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Od pierwszego wydania tej książki w 2004 roku nasze podejście do zagadnień projektowania ogrodów uległo pewnym zmianom. W chwili, gdy kreowanie pięknych przestrzeni zapewniających radość przebywania w nich pozostaje sprawą nadrzędną, narastająca obawa o zachowanie naturalnych walorów naszej planety dla przyszłych pokoleń sprawia, iż większość z nas zastanawia się nad stosowanymi w naszych domach i ogrodach udogodnieniami.

Wykorzystanie współczesnych, przyjaznych dla środowiska metod organicznego projektowania, właściwego dla danego miejsca doboru roślin i wprowadzania jak najbardziej trwałych rozwiązań przestrzennych może sprawić, że zarówno nasze ogrody jak i doświadczenia związane z ich tworzeniem dostarczą nam ogromnej satysfakcji. Możemy, na przykład, ponownie wykorzystać część wody pochodzącej z naszego gospodarstwa domowego do podlewania roślin (zamiast świeżej), stosować trwałe i przepuszczalne dla wody deszczowej materiały w nawierzchniach ogrodowych, a także promować rozwiązania wpływające pozytywnie na umocnienie rozwijających się w naszym ogrodzie ekosystemów. Mając to na uwadze, drugie wydanie książki uzupełniłam o nowe informacje i łatwe do przestudiowania rysunki poglądowe. Zamieszczone fotografie mają za zadanie pokazać, jak wprowadzić innowacyjne rozwiązania, takie jak zielone dachy czy systemy retencjonowania wody deszczowej oraz jak adaptować nasze ogrody i dobrać rośliny do różnorodnych pod względem biologicznym warunków, bowiem te problemy w coraz większym stopniu zaczynają nas dotyczyć.

Projektowanie ogrodów to złożony proces, na który składa się wszystko to, co dotyczy kształtowania i urządzania przestrzeni oraz jej powiązań z budynkiem. Obejmuje wiele działań, począwszy od rozpoznania cech charakterystycznych danego miejsca, przez poznanie uwarunkowań klimatycznych i glebowych, po dokonanie właściwego wyboru roślin, elementów ozdobnych

i oświetlenia. Jest to dyscyplina czerpiąca z wielu dziedzin pokrewnych i postrzegana jednocześnie jako jedna ze złożonych form sztuki. I tak jak można nauczyć się rysować, każdy kto jest początkującym w dziedzinie projektowania ogrodów może zdobyć umiejętność kreowania tych pięknych przestrzeni.

Większość informacji przedstawionych w podręczniku „Podstawy projektowania ogrodów” jest efektem moich własnych doświadczeń praktycznych w projektowaniu i tworzeniu ogrodów oraz zdobytej wiedzy. Niezależnie od tego, czy nasze działania rozpoczniemy od pierwszej nieśmiało postawionej kreski, czy reorganizacji zaniedbanego, zarośniętego i niemal zapomnianego miejsca, moim głównym celem jest przeprowadzenie czytelnika przez wszystkie etapy planowania i projektowania ogrodu. Jest to proces rozpoczynający się od oceny warunków panujących na danym terenie i rozpoznania jego otoczenia, włączając wstępne pomiary i inwentaryzację wszystkich składowych, a skończywszy na budowie poszczególnych elementów wyposażenia, takich jak pergole czy tarasy, uwzględniając rozsądne gospodarowanie wodą, jak również przemyślane dobór roślin i usytuowanie ich we właściwym miejscu, aby osiągnąć jak najlepszy efekt końcowy.

Czynniki decydujące

Dobry projektant ogrodów powinien wyróżniać się dwiema podstawowymi cechami: po pierwsze, postrzeganiem (percepcją) otoczenia i rozumienia jego prawdziwej natury; po drugie – zdolnością rozpoznawania możliwości i ograniczeń terenu oraz umiejętnością podejmowania decyzji, jak cechy te najlepiej wykorzystać lub w najprostszy sposób wyeliminować. Dla profesjonalisty rozpoznanie oczekiwań użytkowników danej przestrzeni i uwzględnienie ich w praktyce jest rezultatem współpracy z właścicielem ogrodu.

Ogrody są zarówno dla roślin jak i ludzi, a kreowana przestrzeń musi być przyjazna dla jednych i drugich. Potrzeby danej rodziny zmieniają się wraz z upływem czasu – dzieci dorastają, a właściciele odkrywają, że mają coraz mniej wolnego czasu i sił. Ogród powinien wpływać na poprawę jakości życia jego użytkowników; ważne więc jest, aby przed przystąpieniem do projektowania ogrodu uświadomić sobie, ile czasu, pracy i pieniędzy właściciel ogrodu może poświęcić na jego utrzymanie. Wymaga to rozważenia różnych pomysłów, określenia czasu na eksperymentowanie z odmiennymi stylami i nadania ogrodowi określonej tematyki, aby w końcu opracować odpowiednią dla danego miejsca i możliwą do zrealizowania koncepcję.

Wysokość nakładów finansowych na budowę i utrzymanie ogrodu może być niekiedy czynnikiem decydującym. Ponowne wykorzystanie surowców wtórnych (recykling) lub zastosowanie miejscowych materiałów wpływa znacząco na ograniczenie kosztów budowy ogrodu i jest przyjazne dla środowiska.

W wielu przypadkach uwarunkowania prawne nakazują wykorzystanie przepuszczalnych i trwałych materiałów, a w wielu krajach deficyt wody decyduje o tym, jakie rośliny mogą być zastosowane w danych warunkach.

Dobór roślin stanowi zazwyczaj najbardziej ekscytującą część procesu projektowania nowego ogrodu, ale jest to jednocześnie etap wymagający największego zaangażowania. Rośliny bowiem mają swoje określone wymagania i należy je tak dobrać, aby umożliwić im właściwy rozwój na danym terenie. Krajobraz ukształtowany za pomocą żywych elementów ulega ewolucji wraz ze zmianą kształtu, koloru i faktury poszczególnych części roślin w wyniku ich dojrzewania, a także zmian sezonowych. W książce tej zawarto informacje, jak dobierać, łączyć i aranżować rośliny, aby tworzyły kompozycję odpowiednio dobraną do warunków glebowych danego miejsca i nadawały ogrodowi pożądany charakter.

Etapy procesu projektowego

Zaprezentowanie na papierze swoich indywidualnych pomysłów jest jednym ze sposobów objaśnienia przyjętej idei projektowej i jej rozwijania. Książka, krok po kroku, prowadzi przez poszczególne etapy projektowania dużego podmiejskiego ogrodu. Nie trzeba być artystą, aby naszkicować dobry plan. W książce zaczynam więc do podstaw wyjaśniając, jakie materiały rysunkowe będą potrzebne, jak ich używać, jak narysować plan w określonej skali i, na zakończenie, jak przygotować materiały pomocnicze do prezentacji projektu, np. wybrane detale i materiał ilustracyjny. Dobry efekt końcowy można osiągnąć nawet wtedy, gdy nie ma się znacznego doświadczenia rysunkowego.

Projektowanie ogrodu jest procesem postępującym stopniowo, a zamieszczone w książce plany obrazują jego różne fazy. Wizja lokalna terenu, jego inwentaryzacja i ocena stanowią pierwszy etap, który można zobrazować za pomocą szkiców danego miejsca i jest to wstęp do przygotowania projektu. Ich opracowanie pozwoli zapoznać się z możliwościami i ograniczeniami danego terenu. Schematy poprzedzające właściwą koncepcję pozwolą zilustrować różne warianty przekształceń danej przestrzeni, aby w pełni sprostać oczekiwaniom jej użytkowników.

Następnie, proces projektowania ogrodu przenosi się na deskę kreślarską, wykorzystując informacje zebrane w czasie wizji terenu. Eksperymentując z różnorodnymi tematycznie rozwiązaniami projektowymi i przenosząc je na przestrzeń danego ogrodu w powiązaniu z istniejącym domem będziemy pewni, że projekt zostanie właściwie dobrany do cech danego miejsca.

Ogrody są trójwymiarowe, o ile więc na początku przydatne jest opracowanie projektu w formie rzutu na kalce technicznej, to należy również uwzględnić efekty widoczne w trzecim wymiarze.

W fazie dopracowywania nasz pomysł będzie prawdopodobnie wymagał znacznych poprawek, nim przejdziemy do kolejnego etapu projektu – opracowania koncepcji zagospodarowania ogrodu uwzględniającej różnorodne elementy: od form ukształtowania terenu, przez zastosowanie trwałych materiałów, jak również stref przeznaczonych dla roślin.

Zgodnie z przyjętą wstępną koncepcją zostanie przygotowany końcowy projekt terenu. Na jego podstawie będzie można zrealizować ogród, a zatem musi on być dokładnie opracowany w określonej skali i uzupełniony o dokumentację techniczną uwzględniającą projekty konstrukcyjne, wymiarowanie, wykaz zastosowanych materiałów i in. Dobry projektant ogrodów powinien stawiać sobie za cel wykorzystanie materiałów szczególnie dobranych do charakteru i cech danego miejsca. Chociaż końcowy projekt ogrodu będzie zawierał informacje dotyczące wprowadzanych roślin, to zazwyczaj nie ma w nim miejsca na wyszczególnienie ich indywidualnych cech. Dlatego kolejnym etapem procesu projektowego jest opracowanie doboru gatunków roślin do ogrodu. Może posłużyć on jako jedna z propozycji lub być wykorzystany do przygotowania szczegółowego projektu nasadzeń roślinnych, według którego zostaną one posadzone. W wybranych przypadkach projekt ten może zostać uzupełniony o dane ukazujące wysokość i pokrój poszczególnych roślin.

Studiując rzut poziomy nie każdy jest w stanie wyobrazić sobie, jak naprawdę będzie wyglądał ogród. Dlatego też w książce pokazano, jak opracować uzupełniające treść projektu rysunki, które objaśniają zamysł autora w ujęciu wizualnym. Dla profesjonalnego projektanta ogrodów rozwinięcia rysunkowe są często kluczem do osiągnięcia akceptacji jego pomysłu.

Co czytelnik osiągnie po przeczytaniu tej książki?

Projektowanie ogrodów jest przedsięwzięciem twórczym, uwarunkowanym szeroko pojętym rozumieniem przyrody oraz miłością do roślin.

Postępując zgodnie z przedstawionymi w niniejszej książce etapami procesu projektowego będziesz właściwie przygotowany do przeprowadzenia analiz danego terenu, zdefiniowania różnych możliwości, a następnie rozwijania swoich pomysłów, aby stworzyć oryginalny i możliwy do realizacji projekt, dążąc do profesjonalizmu w zakresie projektowania ogrodów i prezentacji swoich opracowań.

Nauczysz się także krytycznie oceniać realizowane współcześnie ogrody w ujęciu ogólnym. Przede wszystkim mam nadzieję, że będziesz wykorzystywać informacje zawarte w tej książce do kreowania pięknych, dających pełną satysfakcję przestrzeni.

Rozdział 1

Rozpoznanie i ocena terenu – przygotowanie do projektu

Rozpoznanie i ocena terenu – przygotowanie do projektu

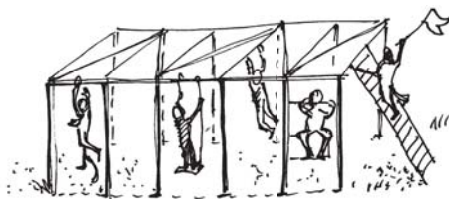
Projektowanie ogrodów jest swoistą formą sztuki i, podobnie jak w malarstwie czy muzyce, istnieją zasady, które raz poznane sprawiają, że ten twórczy proces stanie się łatwiejszy. Najważniejszym narzędziem do rozumienia tej wizualnej sztuki są nasze oczy, często jednak spoglądamy na coś, ale w pełni tego nie widzimy. W rozdziale tym zostały omówione podstawy projektowania, wyjaśnione różne procesy prowadzące do opracowania ostatecznego projektu ogrodu, wiodące przez wstępne fazy procesu projektowania. Rozdział ten ma być pomocny w rozwijaniu spostrzegawczości, uczy praktycznego podejścia do kreowania ogrodów.

Przed wykonaniem projektu należy ustalić, w jaki sposób ogród będzie użytkowany.

Gdy dzieci dorosną, konstrukcję przeznaczoną do wspinania się można przekształcić w pergolę (po prawej).

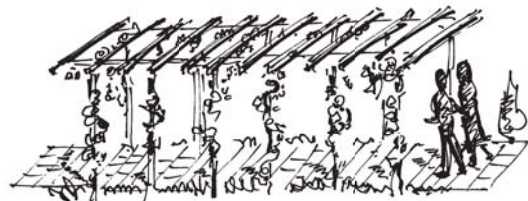

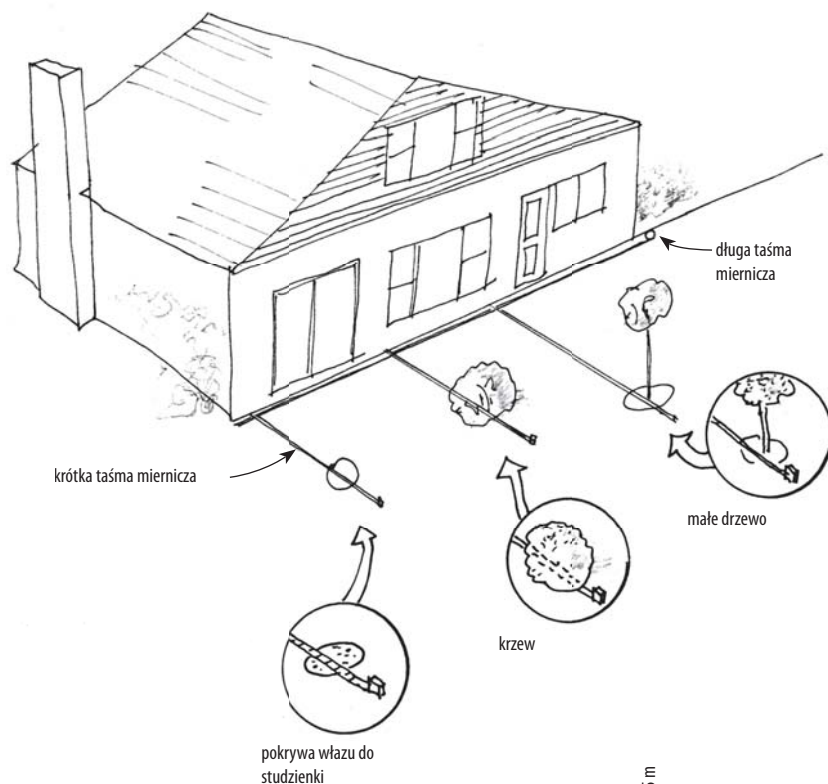
Wymagania właściciela ogrodu

Ważne jest to, aby każdy projekt prywatnego ogrodu zaspokajał potrzeby i oczekiwania jego właściciela i użytkowników. Projektując swój własny ogród zastanawiamy się nad funkcjami, jakie będzie pełnił, kosztami jego realizacji, zakresem prac i czasem, jaki trzeba będzie mu poświęcić. Jest to bardzo przydatne na etapie zbierania informacji i oczekiwania te powinny być spisane. Gdy projektujemy ogród dla innych, źródłem informacji dotyczących życzeń i wymagań przyszłych użytkowników ogrodu jest przeprowadzona z nimi rozmowa. Często właściciele nie potrafią precyzyjnie określić swoich wymagań i oczekują wskazówek od projektanta, wynikających z jego wiedzy i doświadczenia. Należy zatem pamiętać, aby ogród stanowił odzwierciedlenie potrzeb jego przyszłych użytkowników.

Biorąc pod uwagę położenie ogrodu należy odnieść się również do jego otoczenia. Żaden ogród nie powinien być postrzegany jako całkowicie wyizolowana, zamknięta przestrzeń. Zawsze jest on elementem pewnej całości, z którą pozostaje we wzajemnej relacji, wpisując się w naturalny sposób w otoczenie. Może się ono ograniczać tylko do strefy wyznaczonej przez sąsiednie zabudowania lub rozciągać się aż do widocznego z danego miejsca odległego lasu czy wzgórz. Tak więc, tworząc projekt ogrodu, który ma być naszym prywatnym rajem, konieczne jest spojrzenie poza granicę ogrodzenia i określenie ram ogrodu w szerszym kontekście.

Obecnie ogrody, jako dość kosztowna inwestycja, pełnią funkcje „pomieszczeń” usytuowanych pod gołym niebem, stając się miejscem przyrządzania i spożywania posiłków, podejmowania gości itp.

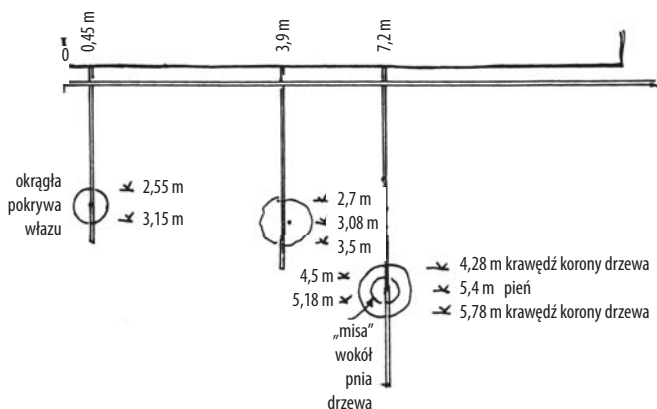

pomiarem narastającym), metoda domiarów prostokątnych oraz domiar trzeciego punktu do dwóch istniejących.

Pomiar długości taśmą

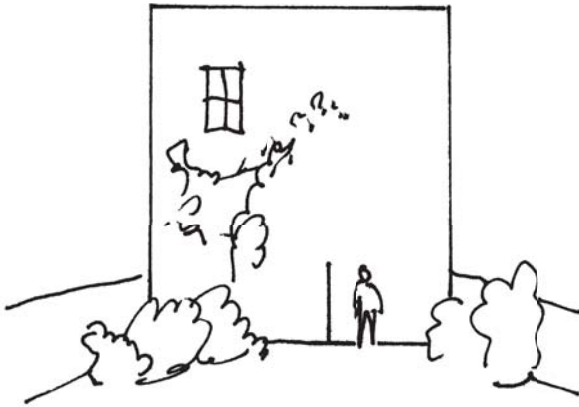
Podczas wykonywania pomiarów może się okazać, że w terenie jest wiele punktów położonych na jednej linii prostej, na przykład otwory drzwiowe i okienne wzdłuż frontowej ściany budynku. Zamiast mierzyć poszczególne odległości od narożnika budynku do krawędzi okna, potem przesuwając taśmę i mierzyć kolejną pojedynczą odległość, zaczynając od zera (co jest czasochłonne i może spowodować niedokładności), można ułożyć taśmę mierniczą jak najbliżej ustalonej linii (linią bazową – osnową – będzie w tym przypadku zewnętrzna ściana budynku) i odczytać z niej odległość od krawędzi budynku do każdego z kolejnych punktów, które muszą zostać zmierzone. Ten rodzaj pomiarów nazywany jest narastającym, ponieważ odległość poszczególnych elementów zwiększa się począwszy od punktu początkowego (bazowego) wyznaczonego na tej linii.

Wykonaj domiary prostokątne elementów znajdujących się w pobliżu domu. Za pomocą długiej taśmy mierniczej, ułożonej wzdłuż ściany budynku, określ położenie danego elementu, a następnie za pomocą krótkiej taśmy zmierz, jak daleko od ściany ten element jest odsunięty. Lokalizacja pokryw wjazdów do studzienek jest szczególnie istotna przy projektowaniu rysunku nawierzchni wokół domu.

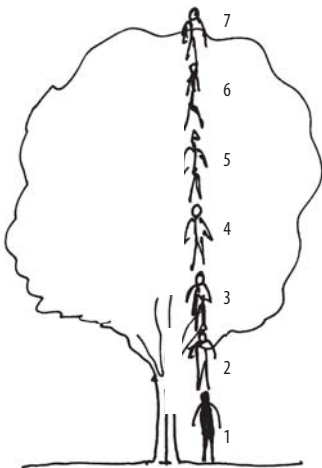
Metoda domiarów prostokątnych

Pomiary wykonywane po linii osnowy można również wykorzystać do zdjęcia pomiarów elementów, które nie pokrywają się z jej przebiegiem, ale znajdują się w jej pobliżu, jak na przykład pokrywa wjazdu studzienki lub drzewo rosnące blisko ściany budynku. W tym przypadku należy po prostu odczytać z długiej taśmy (linii bazowej) odległość pokrywającą się z położeniem danego elementu, a następnie, umieszczając w tym punkcie pod kątem prostym krótką taśmę, odczytać z niej odległość położenia tego elementu od linii bazowej.

Pomiary drzew

Jeśli na danym terenie rosną drzewa, które mają zostać zachowane, do określenia ich położenia na planie należy zastosować metodę domiaru do dwóch istniejących punktów. Zapisując pomiary należy także podać gatunek drzewa, obwód jego pnia, zasięg korony, wysokość najniższej położonych gałęzi oraz całkowitą wysokość drzewa. Ten ostatni wymiar można oszacować w stosunku do wzrostu osoby stojącej blisko drzewa, przyjmując jej wysokość za jednostkę miary (metoda stosowana w przypadku mierzenia wysokości muru). Jeśli na planie jest zbyt mało miejsca na wszystkie informacje, należy zapisać je w notesie.

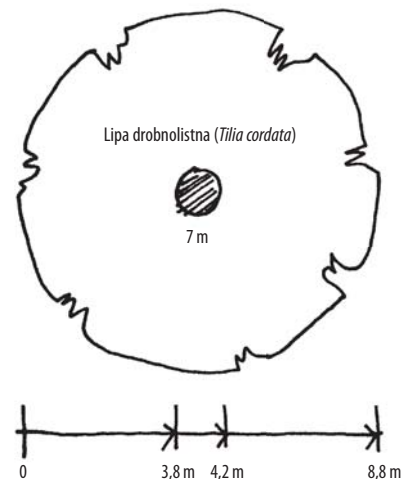

Po lewej: Do oszacowania wysokości drzewa najlepiej umieścić taśmę rozwiniętą wzdłuż pnia lub poprosić asystenta, by stanął przy drzewie.

Po prawej: Użyj metody pomiaru narastającego, aby określić średnicę korony drzewa, położenie pnia oraz jego grubość. Zawsze podawaj gatunek drzewa i, jeśli to możliwe, jego wysokość.

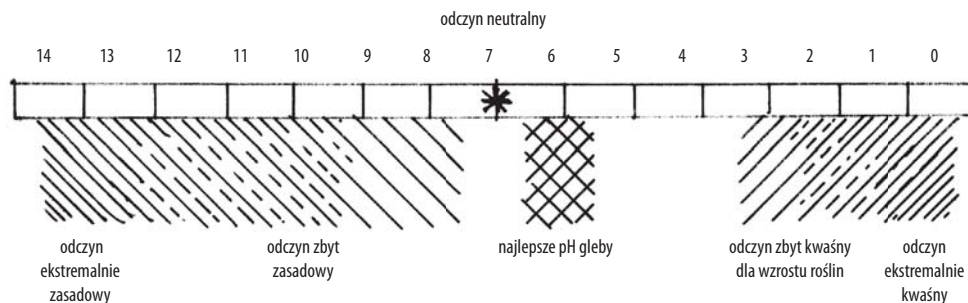

Warto zmierzyć wysokość, na jakiej znajdują się najniższe położone gałęzie drzewa, gdyż może to mieć wpływ na kształtowanie powiązań widokowych oraz sposób zagospodarowania przestrzeni pod jego koroną.

Jeśli dany mur nie został wzniesiony z materiału, który łatwo zmierzyć (jak cegła lub bloki kamienne), jego wysokość możesz zmierzyć w inny sposób. Zrób zdjęcie muru, pod którym osoba stoi przy 2-metrowym pręcie albo rozwiniętej na tę długość taśmie. Po wydrukowaniu fotografii, wysokość muru będzie można dokładnie oszacować za pomocą przeskalowania zdjęcia, używając do tego celu 2-metrowej „jednostki miary” przyjętej za element odniesienia. Na przedstawionym rysunku wysokość budynku jest w przybliżeniu pięciokrotnie większa niż osoba o wzroście 1,8 m, co w rezultacie daje wysokość 9 m ($1,8 \text{ m} \times 5$).

Odczyn gleby można zbadać posługując się zestawem do określenia współczynnika kwasowości pH. Skala kwasowości gleb obejmuje zakres od 0 do 14, ale granice tolerancji dla roślin zawierają się w przedziale pH od 4 do 7,5. Struktura gleby oraz gatunki roślin naturalnie występujące na danym siedlisku mogą również posłużyć za wskazówkę do określenia typu gleby.

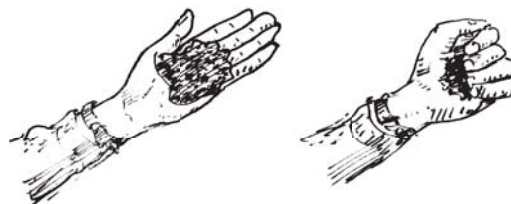
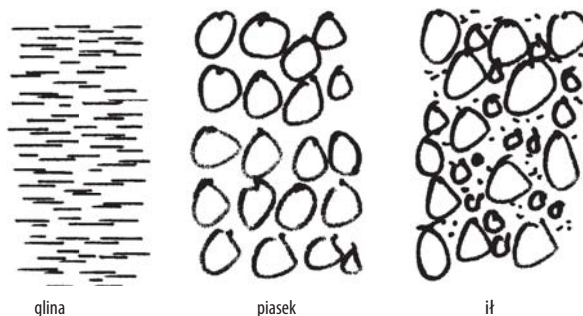

Analiza gleb

Ważne jest określenie typu gleb występujących na danym terenie i zapisanie wyników na planie. Kwasowość lub zasadowość podłoża wpływa na dobór gatunków roślin do danego ogrodu. Odczyn gleb umożliwiający rozwój roślinności, określane za pomocą współczynnika pH, waha się w przedziale pomiędzy 4 (bardzo kwaśny) a 7,5 (bardzo zasadowy). Neutralny lub lekko zasadowy odczyn gleby, przyjmujący wartość pH około 6, tolerowany jest przez większość roślin.

W poszczególnych częściach ogrodu odczyn gleby może być różny. Na przykład pod drzewami duża ilość opadłych liści może zmienić odczyn gleby na nieco bardziej kwaśny, o niższym pH, niż na pozostałym obszarze. Części ogrodu wystawione na intensywne działanie promieni słonecznych, a więc bardziej przesuszone, mogą mieć podwyższone pH. Teren podmokły lub bagnisty może charakteryzować się obniżonym pH.

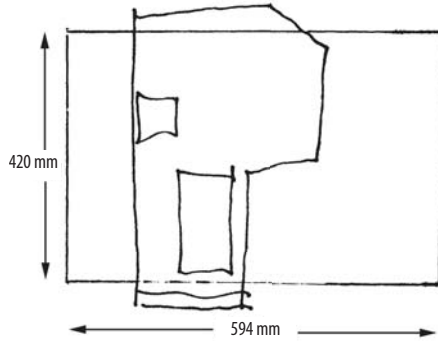
Aby sprawdzić pH gleby trzeba pobrać jej próbkę z różnych części ogrodu: z miejsc przyległych do domu, spod drzew i w obrębie istniejących rabat. Próbkę po wysuszeniu będą poddane analizie (patrz: sąsiednia strona).

Aby określić strukturę i konsystencję gleby, ściśnij w dłoni jej próbkę i zanotuj spostrzeżenia.

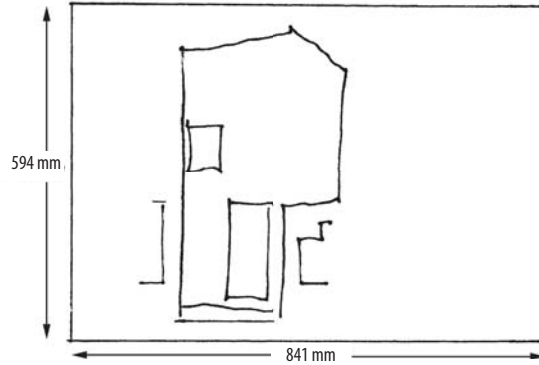
W każdym miejscu pobrania próbek powinno być wykonane drugie badanie, sprawdzające strukturę gleby. Niewielką ilość ziemi trzeba rozetrzeć między palcami lub ścisnąć w dłoni. Jeżeli się sklei lub będzie można uformować z niej bryłkę oznacza to, że prawdopodobnie jest to gleba gliniasta. Jeśli natomiast próbka ulegnie rozdrobnieniu na cząsteczki piasku albo włókniste elementy, będzie to gleba piaszczysta lub torf. W przypadku porównywalnej ilości obu elementów składowych mamy do czynienia z najlepszą strukturą gleby – o wysokim poziomie ilu oraz substancji

arkusz formatu A2

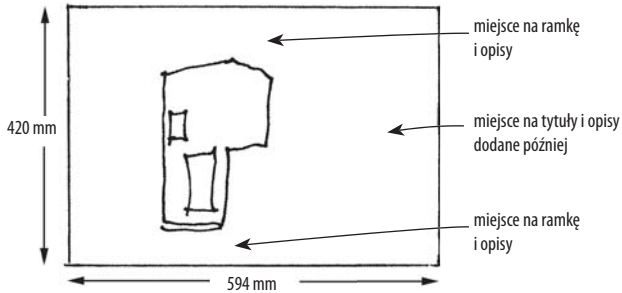
W skali 1:50 plan terenu, zorientowany w układzie pionowym, nie mieści się na arkuszu formatu A2.

arkusz formatu A1

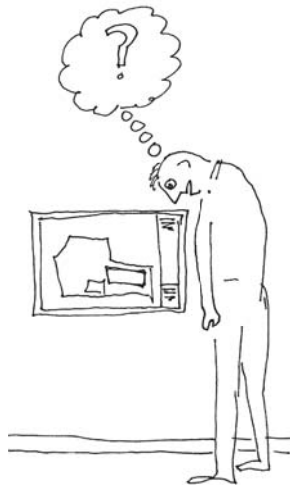
Na większym formacie papieru – A1, plan terenu sprawia wrażenie nieco wciśniętego i brakuje wystarczającej przestrzeni na umieszczenie ramki lub dodatkowych opisów w górnej i dolnej części arkusza.

arkusz formatu A2

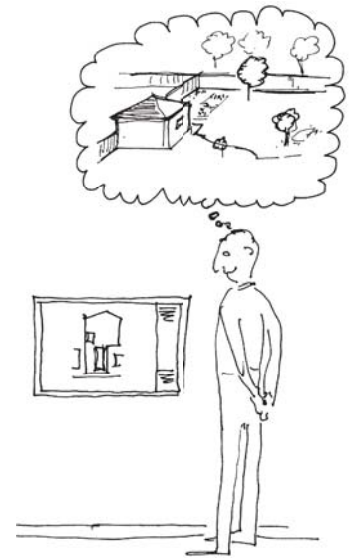

Po lewej: Zredukowanie skali do 1:100 umożliwiło uzyskanie miejsca na umieszczenie planu na arkuszu formatu A2 (420 × 594 mm), jak również na opisy, które zostaną dodane w późniejszym etapie opracowania projektu.

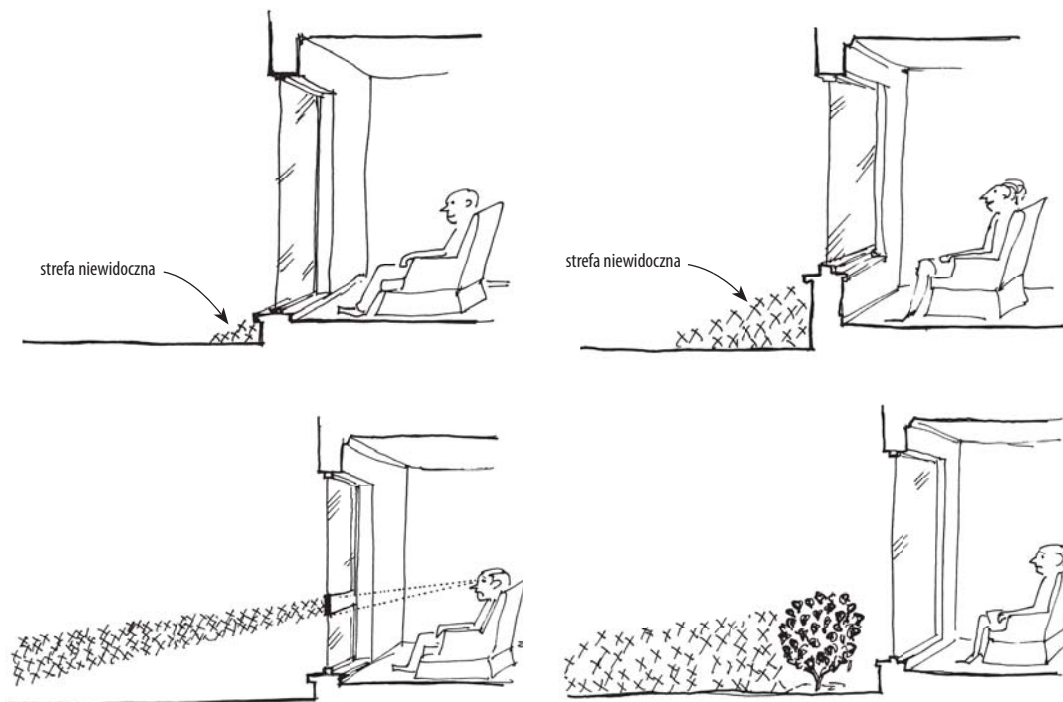
Tutaj plan jest zorientowany w układzie poziomym. Właściciel działki ma problemy z jego odczytaniem, ponieważ nie jest przyzwyczajony do patrzenia na ogród usytuowany „na boku”.

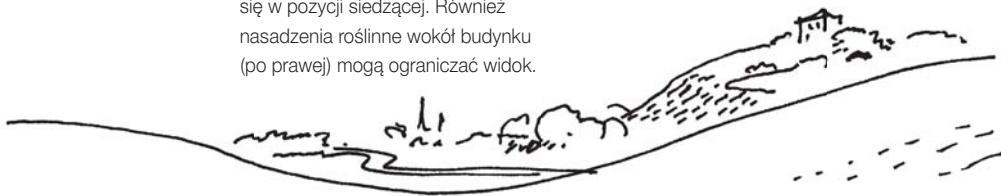
Widok planu w układzie pionowym jest łatwiejszy do odczytania.

Usytuowanie otworu okiennego może mieć znaczący wpływ na rodzaj widoku rozciągającego się z domu. Niczym nieprzesłonięte okno panoramiczne (po prawej) otwiera pełny widok na ogród z wnętrza domu. Mniejsze okno (drugie po prawej) odrobinę zmniejsza pole widzenia, tworząc nieco większą niewidoczną strefę tuż pod oknem przy samej ścianie domu.

Masywne elementy poprzeczne lub krzyżujące się połączenia zastosowane w strukturze okna (powyżej) mogą oddziaływać na rozciągający się z domu widok, szczególnie gdy obserwator znajduje się w pozycji siedzącej. Również nasadzenia roślinne wokół budynku (po prawej) mogą ograniczać widok.

Ogród otoczony przez rozległe widoki (po lewej) często zyskuje na jakości, gdy zostaną one podzielone na mniejsze sekwencje obrazów (poniżej). Nawiązanie kształtu rabat do miękkiej linii znajdujących się w oddali wzniesień umożliwi powiązanie ogrodu z otoczeniem.

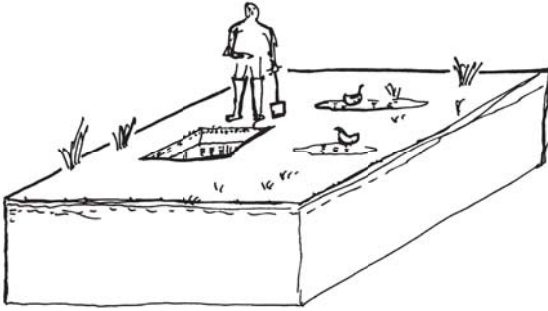
zaskoczeniu – zapewniają zbyt wiele pozytywnych wrażeń. Nadmiernie przyciągając wzrok umniejszają rangę ogrodu do funkcji tarasu widokowego. W takich sytuacjach rozsądnie jest rozbić widok na kilka starannie zakomponowanych obrazów, obramowanych przez roślinność.

Otoczenie

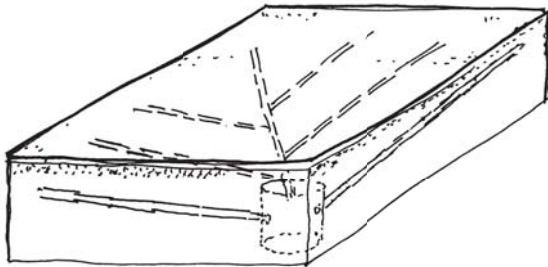
Widoczne z pewnej odległości barwy kwiatów róż lub innych gatunków krzewów posadzonych

Jeżeli podejrzewasz, że grunt ma słabe odwodnienie lub obawiasz się podsiąkania wody, wykonaj próbną odkrywkę glebową.

Będziesz musiał rozważyć wprowadzenie podziemnego systemu odwodnienia.

Na obszarach o ograniczonym wsiąkaniu wód opadowych należy wykonać spadki terenu prowadzące od domu i centralnej części ogrodu w kierunku rowów odwadniających ukształtowanych wzdłuż granic działki. Najczęściej skrajne obrzeża ogrodu są obsadzone roślinami, zatem nadmiar wody może być wchłaniany przez nie lub przez grunt.

Ocena typu gleby

Po pobraniu próbek gleby (s. 34) i sprawdzeniu ich odczynu, należy ocenić, jakie rośliny można uprawiać w ogrodzie. Ponieważ ocena pH gleby jest tylko jednym z czynników wpływających na ostateczną formę projektu, trzeba poznać możliwości i ograniczenia, jakie dodatkowo narzucają struktura i poziom wód gruntowych.

Obecność sitowia i trzcin wskazuje na podmokły grunt i słabą glebę.

Osty rosną zazwyczaj na nieużytkach i słabych glebach.

Różaneczniki dobrze rozwijają się na kwaśnym podłożu.

Rysowanie schematów ideowych koncepcji

1. Przymocuj arkusz kalki technicznej, jako nakładkę, na plan z oceną stanu istniejącego terenu.
2. Odwołując się ponownie do listy wymagań właściciela ogrodu, użyj pisaków albo piórka kreślarskiego do narysowania nieregularnych kształtów lub okręgów wskazujących najbardziej odpowiednią lokalizację dla każdego z pożądaných elementów, takich jak trawniki, szopa albo miejsce na grill.
3. Pamiętaj o pozostawieniu wystarczająco dużej przestrzeni dla każdego z obszarów, by właściwie mogły funkcjonować.
4. Jeśli to możliwe, wszystkie naniesione kształty powinny się niemal stykać, aby po zakończeniu rysowania schematu każdy obszar wydzielony w ogrodzie miał przypisaną określoną funkcję.
5. Oznaczając kolejno nanoszone na plan terenu elementy z wykazu inwentaryzacji upewnij się, że żaden nie został pominięty.
6. Jest wiele sposobów osiągnięcia w końcowym projekcie właściwych rozwiązań, dlatego powinno się eksperymentować z wieloma propozycjami, wykorzystując do tego schematy koncepcyjne. Zachowaj je, by odwołać się do nich, rozpoczynając prace nad wstępną koncepcją ogrodu.

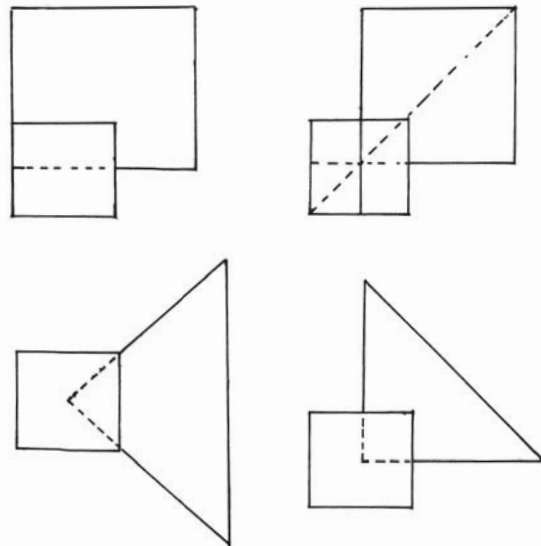
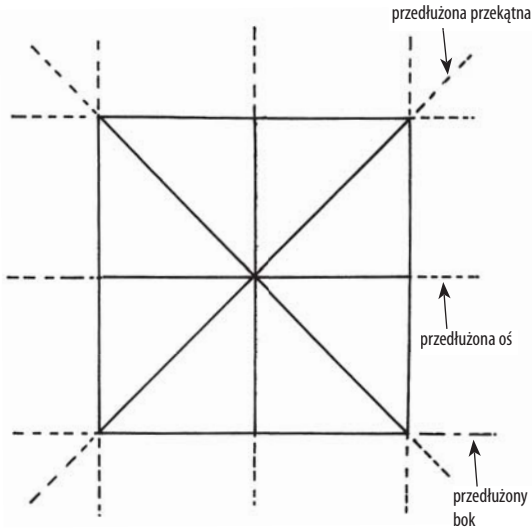
Rozdział 2

Rozwijanie koncepcji: poziom powierzchni ogrodu

Rozwijanie koncepcji: poziom powierzchni ogrodu

Kwadrat:

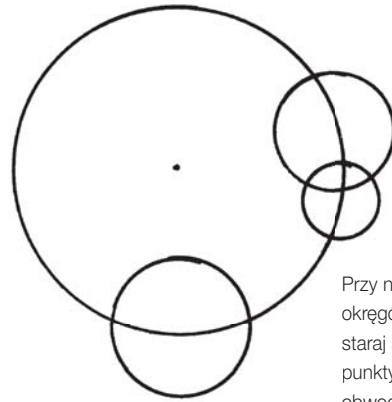
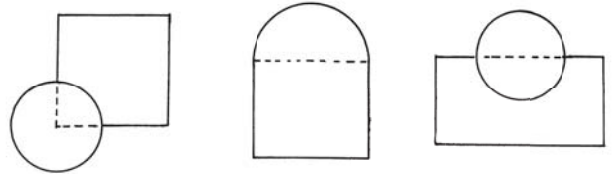
Najważniejszymi częściami form na bazie kwadratu są: boki, osie, przekątne oraz ich przedłużenia.

Przykłady form powstałych na bazie kwadratu

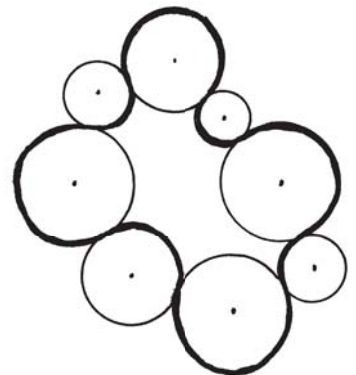
Łączenie kształtów:

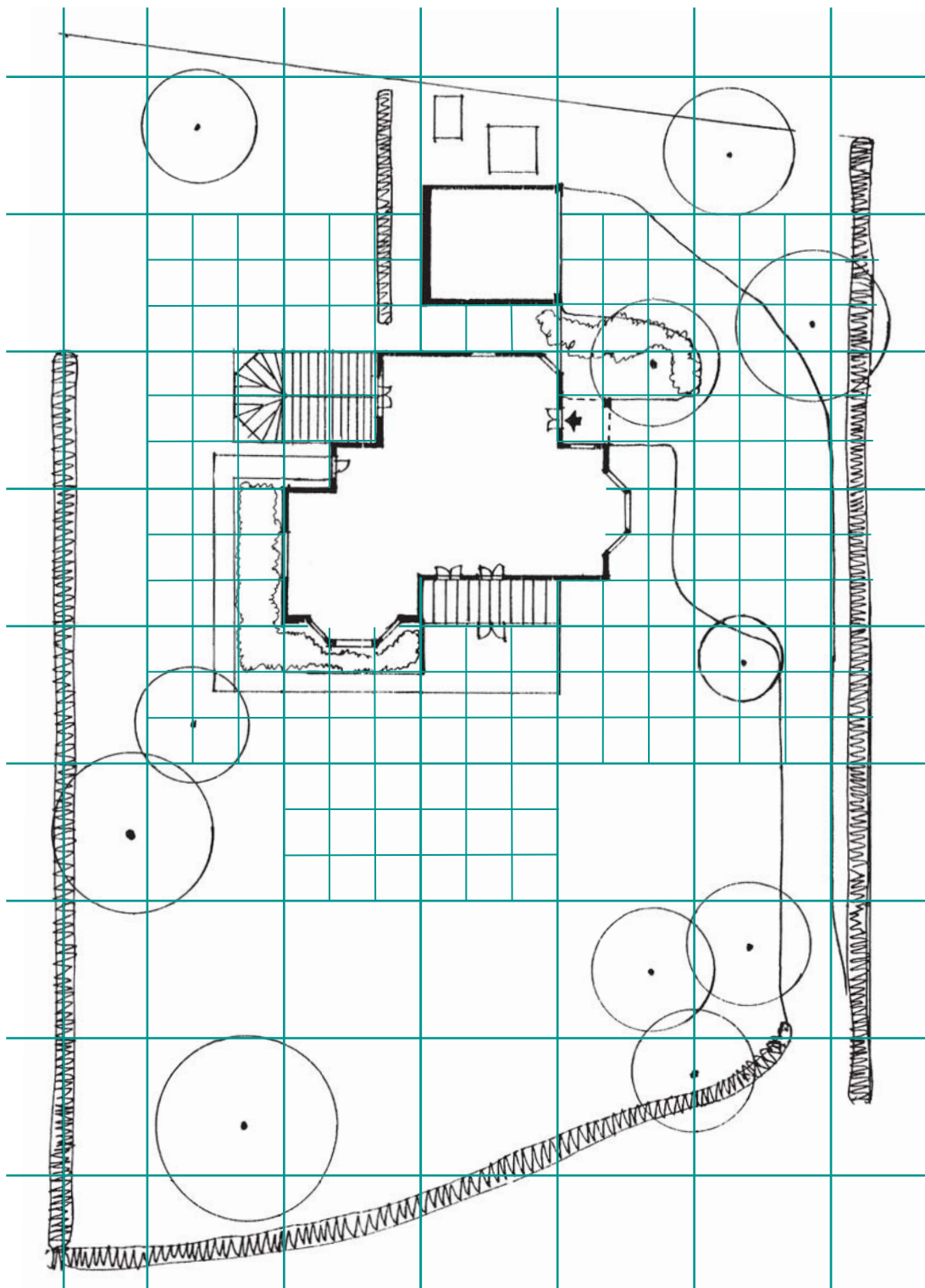
Podczas łączenia kształtów staraj się wyrównać element jednej formy z elementem drugiej (np. okrąg połączony z kwadratem), by stworzyć silną relację.

Przy nakładaniu na siebie okręgów różnych rozmiarów staraj się umieścić ich punkty środkowe na obwodzie największego. Jeżeli nie jest to możliwe, spróbuj je tak ułożyć, żeby każde koło nakładało się znacząco na inne.

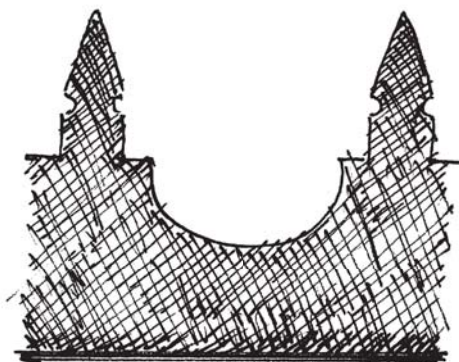
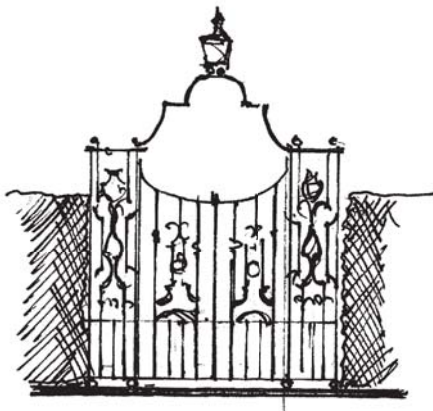
Kształty krzywoliniowe tworzone są z konturów sąsiadujących ze sobą okręgów. Często zakrzywiony kontur jednego okręgu przechodzi w łuk kolejnego, odwrócony w drugą stronę względem poprzedniego. Łuki powinny zawsze być szerokie i sprawiać wrażenie płynności.

Dla tego dużego ogrodu, na obszarze oddalonym od budynku mieszkalnego, gęsta siatka została potrojona pod względem wielkości kwadratów. Zwróć uwagę, jak linie siatki, zarówno małej jak i dużej, nawiązują do wymiarów domu.

Elementy o wyraźnie zdefiniowanym kształcie lub formie wyglądają najefektniej, gdy podkreślimy ich zarys, podświetlając od tyłu.

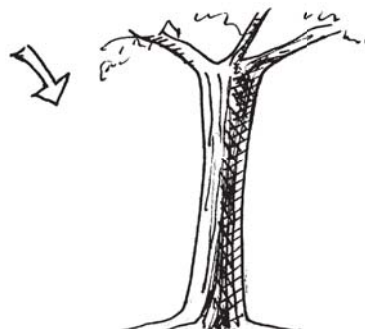
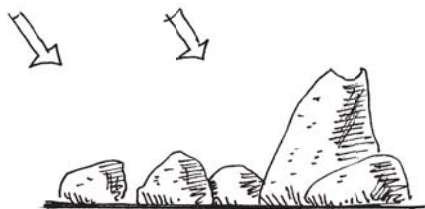

Tworzenie efektów specjalnych

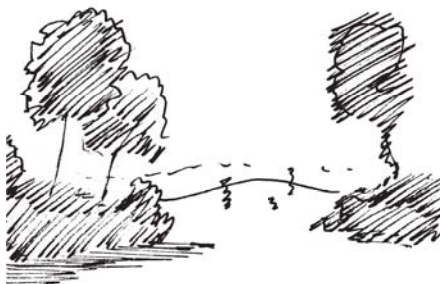
W projektowaniu ogrodu ważne jest rozważenie efektów świetlnych, które chcemy osiągnąć poprzez zaaranżowanie w odpowiedni sposób wprowadzanych elementów. Kształt obiektów (np. detali kutych ozdobiaków w żelaznej bramie) można podkreślić poprzez zestawienie z jasnym tłem. Jeżeli natomiast chcemy podkreślić fakturę jakiegoś elementu, np. płaskich kamieni czy chropowatej kory drzew, obiekt ten powinien być oświetlony od strony frontowej lub powinien znajdować się w słońcu, co wyraźnie odróżni go od otaczającego cienia.

Obserwowanie ogrodu poprzez przejścia z ciemnych przestrzeni do jasnych, lub nawet lepiej, z jasnych przez ciemne do znowu jasnych w tle, dodaje widokowi emocji i głębi. W klimacie umiarkowanym, mimo że światło jest raczej rozproszone, istnieje nadal możliwość stworzenia uderzającego efektu. Na przykład delikatne promienie popołudniowego słońca, tańcząc pomiędzy liśćmi mogą rzucać malownicze plamy cienia, a promienie światła mogą podświetlać rzeźbę umieszczoną w przemyślanym miejscu ogrodu.

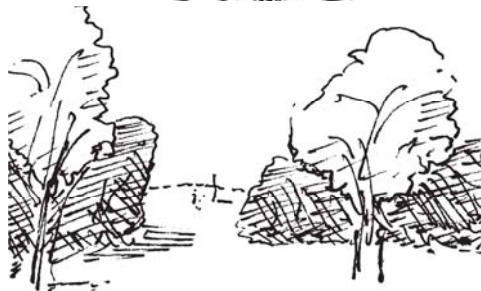
Postrzeganie przez użytkowników obiektów w ogrodzie zależy od tego, z której strony zostaną one podświetlone.

Zmniejszenie ilości światła od strony obserwatora podkreśla charakter otoczenia.

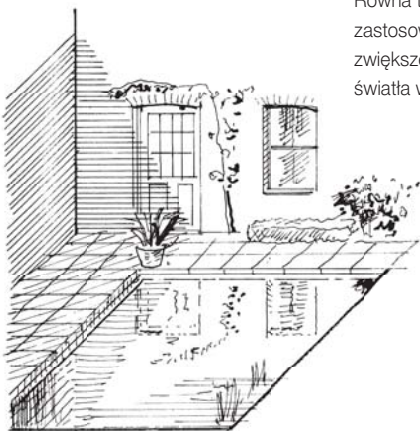

Widok przechodzący z cienia do światła

Widok z obszaru oświetlonego przez zaciemiony na oświetlony za nim

każdego elementu, który pojawia się nad taflą wody. Zjawisko to może być wykorzystane do stworzenia interesujących efektów w ogrodzie. Może ono scalić nasz projekt poprzez połączenie poziomu „podłogi” i „ścian” ogrodu – elementów pionowych i poziomych w ogrodzie, a także stworzyć wrażenie większej przestrzeni dzięki przyciąganiu do ogrodu światła.

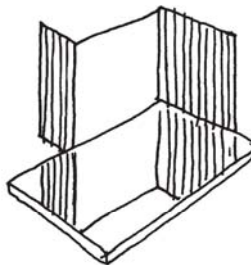
Równa tafla wody zastosowana w celu zwiększenia ilości światła w ogrodzie

Aby wydobyć jak najwięcej z możliwości odbijania obrazu w wodzie, niecka zbiornika wodnego powinna być wykonana z jak najciemniejszego materiału. Odbicia na tafli typowych basenów są zazwyczaj bardzo ubogie lub niewidoczne w ciągu dnia, ponieważ dno i ściany basenu mają na ogół bardzo jasne kolory i są wyraźnie widoczne przez wodę. Jeżeli jednak wnętrze basenu będzie miało bardzo ciemny kolor, to odbijany obraz będzie wyraźny, nawet w pochmurną pogodę, a jego wnętrze niewidoczne. Oczywiście dotyczy to jedynie basenów ozdobnych – czarny basen do pływania byłby mało zachęcający.

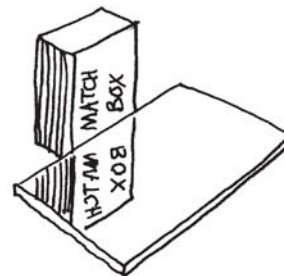
Brak możliwości oszacowania głębokości zbiornika (basenu, stawu) dodaje miejscu poczucia tajemniczości i ma też pewne zalety praktyczne. Ciemność nie tylko przysłania elementy techniczne, jak pojemniki na rośliny czy podpory pod mostkami, których obserwator nie powinien widzieć, ale także pozwala projektantowi stworzyć stosunkowo płytki

zbiornik, zaoszczędzając tym samym na wydatkach związanych z konstrukcją elementu.

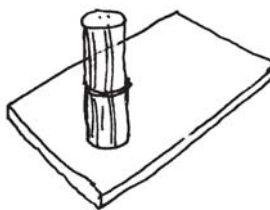
Rozważając kwestię odbić, należy uwzględnić docelową głębokość wody w zbiorniku. Ze względu na to, że brzeg zbiornika będzie odbijał się w wodzie, poziom wody będzie sprawiał wrażenie niższego niż jest w rzeczywistości i tym samym zmniejszy się jego widoczna powierzchnia. Aby zwiększyć odbijaną powierzchnię należy podnieść poziom wody, tak jak tylko jest to możliwe. W zbiornikach o charakterze formalnym poziom powinien być nieco poniżej poziomu kamienia wieńczącego zbiornik lub samego brzegu. Można poeksperymentować z różnymi efektami odbić, umieszczając niewielkie przedmioty na kieszonkowym lusterku.

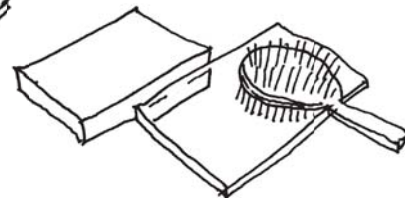
Pozaginaj sztywny papier lub karton i ustaw go przy krawędzi lusterka. Wypróbuj różne zgięcia i pozycje.

Umieść pudełko zapalek przy krawędzi lusterka i zwróć uwagę, jak podwaja się jego wysokość.

Solniczka umieszczona na lusterku staje się wydłużonym walcem.

Wykorzystaj zwykłą szczotkę do włosów, by zobaczyć jak w stojącej wodzie będą się odbijały trzciny i sitowie.

Wzrost ekspansywnych roślin wodnych powinien pozostawać pod kontrolą, aby zapobiec zarośnięciu zbyt dużej powierzchni wody, co ograniczy efekt odbicia.

Niewielki zbiornik wodny może również pełnić funkcję poidelka dla ptaków.

Lokalizacja

Efekt osiągnięty w wyniku zastosowania w ogrodzie elementu wodnego w dużej mierze zależy od miejsca jego posadowienia. Duży wpływ na to mają także rozmieszczenie drzew oraz wystawa terenu.

Drzewa o przewisających gałęziach

Drzewa o takim pokroju powinny być w pewnej odległości od elementów wodnych. W otoczeniu o charakterze formalnym opadające liście mogą sprawiać wrażenie zaniedbania, a jeżeli zbiornik jest niezbyt głęboki, to rozkładające się na dnie elementy roślinne mogą zabarwić wodę na czarno, czego skutkiem będzie rozprzestrzenianie się na jej powierzchni rzęsy wodnej. W zbiornikach o charakterze formalnym, otoczonych roślinnością, szczególnie gdy teren jest nieosłonięty od wiatru wskazane jest wyniesienie zbiornika ponad poziom gruntu, aby ograniczyć wlewianie elementów roślinnych do wody.

Jeżeli zbiornik ma być jednocześnie domem dla roślin i zwierząt, nie można umieszczać w jego otoczeniu drzew o trujących liściach, owocach lub nasionach, jak np. cisy, ostrokrzewy czy złotokap (*Laburnum* sp.).

Słońce i cień

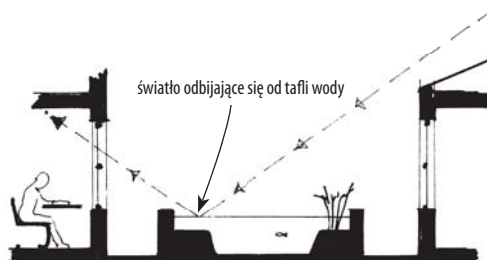
Większość roślin i zwierząt lepiej rozwija się w zbiornikach, które są nasłonecznione przynajmniej przez połowę dnia, a w klimacie umiarkowanym nawet nieco dłużej. Na terenie zacienionym nie będzie można uprawiać niektórych gatunków roślin, np. lilii wodnych, ale mchy i paprocie będą się pięknie rozwijały.

Niektóre gatunki ryb, np. jazie, preferują chłodną wodę, jednakże trzeba pamiętać, że ryby w zbiorniku wodnym będą zjadały kijanki i inne wodne stworzenia, zakłócając tym samym równowagę ekologiczną zbiornika.

Wykorzystanie odbicia

Stojąca woda może być użyta do wprowadzenia światła do ogrodu, zatem zbiornik musi znajdować się w takim miejscu, aby mógł „łapać” dostępne promienie słoneczne i odbijać je z powrotem w pożądaną część ogrodu bądź domu. Aby to osiągnąć, może okazać się, że poziom wody musi być odpowiednio obniżony lub podwyższony. Odbijające się w lustrze wody światło przyciąga najprzeróżniejsze okazy fauny – ważki, ptaki.

Odbite od dużego wyniesionego zbiornika światło wpada do wewnętrznego pomieszczenia na parterze. Gdy podmuchy wiatru marszczą wodę, odbite promienie słoneczne migoczą na suficie.

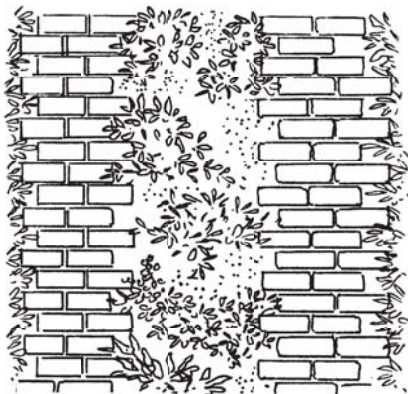
Jeżeli poziom tarasu znajduje się poniżej poziomu podłogi w budynku, postaraj się aby schodek (lub schody) pomiędzy nimi był na tyle wysoki, by umożliwiał pokonanie różnicy poziomów bez żadnego problemu. Natomiast jeśli taras jest ponad poziomem podłogi, prowadzące do niego schody powinny być szerokie, o niskich podstopnicach, aby można było łatwo z nich korzystać. Jeśli jest konieczność zmiany poziomów w obrębie samego tarasu, wówczas powinny one być wyraźne, aby uniknąć wypadków. Każdy taras czy nawierzchnia utwardzona w innych częściach ogrodu powinny być traktowane z taką samą uwagą jak główny taras.

Każdy przejściowy stopień prowadzący z domu na zewnątrz powinien być odpowiednio szerszy względem pozostałych stopni, aby uniknąć w przyszłości nieszczęśliwych wypadków.

W większości ogrodów konieczna jest przestrzeń na miejsce dla samochodu. Koła samochodu powinny mieć pod sobą twarde podłoże, podczas gdy nawierzchnia pod główną częścią pojazdu może być wypełniona łatwym do osuszenia luźnym żwirem lub kamieniem, a także płożącymi niewielkimi roślinami lub mieszanką tych materiałów.

Przepuszczalny („porowaty”) podjazd składa się zazwyczaj z dwóch pasów nawierzchni jezdnej, utwardzonych np. cegłą, i z pasa kruszywa pomiędzy nimi, podsadzonego niską roślinnością.

Przy dobieraniu siatki kwadratów należy pamiętać, że siatka może być widoczna przez wzór nawierzchni (w większej skali). Może być to szczególnie efektywne, jeżeli projekt jest tworzony po przekątnej, a nawierzchnia zostanie ułożona pod tym samym kątem, zgodnie z układem siatki.

Ścieżki

Ścieżki są ważnymi arteriami ogrodu, prowadzą do i z tarasu wzdłuż linii siatki, które biegną od bram, drzwi lub okien. Zanim ustali się przebieg ścieżek ważne jest określenie ich dokładnego celu, ponieważ drogi prowadzące donikąd wydają się niedorzeczne. Proporcje ścieżek powinny nawiązywać do rozmiarów innych elementów ogrodu i sąsiednich budynków.

Ważne jest także określenie, kto będzie korzystał ze ścieżki. Główne ścieżki, które np. mają prowadzić do zaplanowanych miejsc i umożliwić zapoznanie się z widokami lub detalami roślin powinny mieć około 1,2–1,5 m szerokości, aby bez problemu mogły

1,2–1,5 m

Główne ciągi piesze w ogrodzie powinny umożliwiać swobodne przejście dwóm osobom.

2 m

Przy projektowaniu ciągów pieszych zawsze trzeba mieć na uwadze, kto będzie z nich korzystał.

Zastosowanie w projekcie i przydatność

Drewniane podesty (odeszkowania):

- tarasy, szczególnie w ciepłych, słonecznych obszarach lub w ciepłym klimacie,
- balkony,
- odpowiednie do nowoczesnych projektów,
- przydatne w tworzeniu ujednoliconego wyglądu, łącząc takie elementy jak tarasy, pergole, wbudowane meble ogrodowe i grille,
- wyglądają niezwykle atrakcyjnie w połączeniu z wodą,
- są przyjazne środowisku, o ile materiał pochodzi z lokalnych źródeł.

Podczas gdy znaczne obszary trawiaste w ogrodzie mogą pozostać niekoszone, to równo przycięte pasy po obu stronach podjazdu nadają mu schludny wygląd.

Murawy, trawniki i łąki kwietne

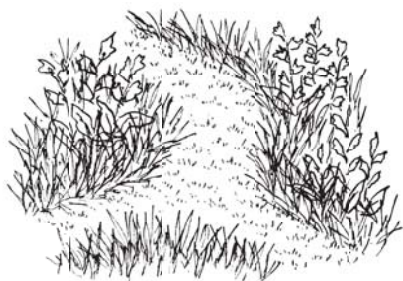
Murawa jest uniwersalną nawierzchnią do ogrodu. Dla większości osób trawa kojarzy się jedynie z trawnikiem, wymagającym regularnego koszenia. Istnieją jednak inne możliwości wykorzystania trawy. Wyższe trawy, jako uzupełnienie do nasadzeń z roślin cebulowych i polnych kwiatów, np. z krętą, skoszoną ścieżką biegnącą przez obszar, wymagają zdecydowanie mniej pielęgnacji. Powinny to być albo ciągi proste albo delikatne łuki, ponieważ łatwiej się pracuje z kosiarką, gdy szerokość ścieżki jest równa zasięgowi ostrzy kosiarki. Mimo że znaczne obszary łąki kwietnej lub innej murawy mogą celowo pozostawać niekoszone, to jednak pasy trawnika przylegające do podjazdu będą lepiej wyglądały schludnie przycięte.

Obszar pomiędzy drzewami często sprawia wiele trudności przy koszeniu.

Murawa w ogrodzie może stanowić podstawę jednoczącą sąsiadujące nasadzenia. Kształt trawnika bądź innej murawy powinien być prosty, bez podziału na izolowane rabaty, które będą jedynie przeszkodą w koszeniu.

Często trawniki stanowią największy jednolity obszar projektu dopełniający resztę ogrodu, podkreślając otaczające go rośliny, tak by się jak najlepiej prezentowały. Mogą one podkreślić widok ogrodu na pierwszy rzut oka lub odciągnąć wzrok obserwatora od czegoś, co życzylibyśmy sobie, żeby pozostało ukryte, a także mogą działać jako element wolnej przestrzeni w ogrodzie.

Delikatnie kręte ścieżki mogą być wykoszone z obszaru bujnej trawy.

Przy projektowaniu wymiarów wykaszanej ścieżki, zastosuj szerokość odpowiadającą szerokości kosiarki lub jej wielokrotności (2–3 razy).

Wstępny projekt zagospodarowania ogrodu

Nadszedł czas, aby wybrać jeden z opracowanych motywów ogrodu i zacząć rozwijać swój projekt, a także przełożyć swoje pomysły na papier. Ten etap będzie się opierał przede wszystkim na uporządkowaniu płaszczyzny poziomej ogrodu. Następnym etapem będzie dotyczył głównie płaszczyzn pionowej i nadziemnej ogrodu.

Wstępny projekt ogrodu jest nadal w początkowej fazie. W następnym rozdziale nieuniknione będzie dostosowanie pierwotnych wymiarów przestrzeni, tak aby pasowały do nich wszystkie elementy i materiały, które zdecydowaliśmy się umieścić w projekcie.

Wstępny projekt zagospodarowania ogrodu (rzut modelowy)

W nawiązaniu do uwag właściciela ogrodu oraz planu sytuacyjnego terenu, zostały dokonane następujące zmiany:

1. Zapewniono więcej przestrzeni pod nasadzenia roślinne, a obszar trawnika został zredukowany.
2. Ogród na tarasach przebiega wzdłuż zbocza i zmienia się, poniżej, w ogród żwirowy obsadzony trawami, które skupiają uwagę na centralnej części ogrodu.
3. Zostały dodane winorośla porastające altanę, przez co wprowadzono do projektu nieco cienia, osłonę przed deszczem i słońcem oraz zaciszny zakątek na południowym tarasie.
4. Przez „dziki” pas krzewów poprowadzono ścieżkę prowadzącą do tajemniczego ogrodu.
5. Obszar naprzeciwko okien ma teraz wejścia w „skrzydłach” po lewej i prawej stronie. Mogą one być wykorzystane jako teatrzyk pod gołym niebem na dziecięce występy czy muzyczne elementy przyjęć.
6. Wprowadzono ważne drzewa, co poprawiło widoki, dostarczyło punktów charakterystycznych i zapewniło domknęcie ogrodu.

Kreślenie wstępnego projektu zagospodarowania ogrodu

1. Wybierz preferowany przez siebie motyw – kołowy, ukośny lub prostoliniowy. Przyklej go taśmą klejącą do deski kreślarskiej.
2. Na ten plan naklej arkusz kalki technicznej.
3. Wrysuj kontur wybranego motywu ołówkiem, przekalkuj kontur budynku mieszkalnego i granicę działki. Przydatne może okazać się wrysowanie siatki kwadratów, jako wskazówki jak rozrysowywać plan w późniejszych etapach.
4. Jeżeli zajdzie konieczność dostosuj, używając dobrze zatemperowanego ołówka, odpowiednio obszary z rysunku motywu, by upewnić się, że mają one odpowiedni rozmiar i są właściwie rozlokowane, a także że koncepcja będzie „działała”, gdy przedstawimy ją w trójwymiarze. Zobaczysz to lepiej patrząc na plan z poziomu wzroku i wyobrażając sobie, jak będzie wyglądał stworzony ogród.
5. Gdy będziesz pewny, że obrana koncepcja zadziała, oznacz na rzucie powierzchnie, które będą stanowiły elementy architektoniczne i nasadzenia roślinne (np. oznacz trawnik, nawierzchnię brukowaną, ścieżkę, zbiornik wodny, nasadzenia itp.).
6. Przygotowując arkusz zwróć uwagę na czytelność grafiki i liternictwa.
7. Wrysuj symbol północy – odręcznie albo wykorzystując technikę komputerową (wydrukuj, wytnij i naklej na plan). Znak powinien być umieszczony w dolnym prawym rogu. Pamiętaj także, aby zapisać w jakiej skali opracowywany jest rzut.
8. Gdy już będziesz zadowolony ze wstępnej wersji projektu zagospodarowania ogrodu połóż na nim arkusz kalki z rozplanowanym układem i przyklej go taśmą. Upewnij się, że wstępny projekt jest umieszczony centralnie w obszarze przeznaczonym na część rysunkową i nie przekracza obszaru arkusza

Powyżej: Żywopłoty i formy topiaryczne drzew i krzewów mają silny architektoniczny wpływ na to wnętrze ogrodu. Jasnozielone ulistnienie młodej odmiany robinii o pokroju kulistym kontrastuje z ciemniejszym ulistnieniem roślin w tle.

Powyżej: Żywopłoty są przydatne w ogrodzie nie tylko ze względu na swoje funkcje osłonowe, ale umożliwiają także stworzenie pokoi ogrodowych. Tutaj widzimy jasnoczerwone kwiaty nasturcji pnącej, które kontrastują z fakturą cisowego żywopłotu i mogą być z łatwością z niego usunięte po zakończeniu każdego sezonu wegetacyjnego.

Powyżej: Nasadzenia w tym rozległym ogrodzie zostały stworzone proporcjonalnie do jego wymiarów. Znaczej wielkości kuliście formowane cisy, różniące się pomiędzy sobą wymiarami regulowanymi corocznymi cięciami, rozdzielają przestrzeń tarasu i trawnika.

Powyżej: Przestrzeń długiej żwirowej ścieżki otwiera się, tworząc spokojne, ocienione wnętrze podkreślone przez nisko rosnące cisy i formowane kolumnowe lipy krymskie, których kwiaty działają odurzająco i przyciągają pszczoły.

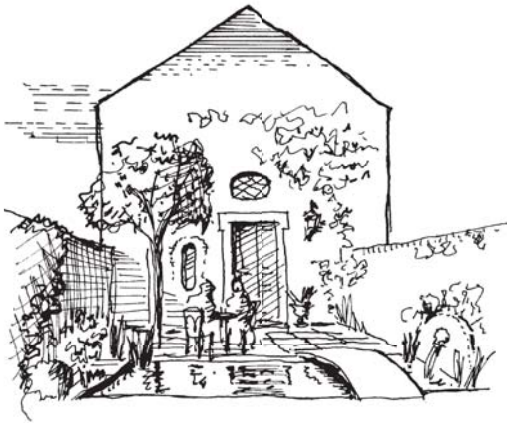

Powyżej: Dobry przykład przedstawiający działanie zagospodarowanej i wolnej przestrzeni w ogrodzie. Trawnik „przeływa” przez przestrzeń ogrodu ograniczany skomplikowanymi krzywiznami niskiego cisowego żywopłotu. Nasadzenia z naporstnic, krzewów róż i buków na metalowych podporach nadają odpowiedniej wysokości strukturom w tej kompozycji.

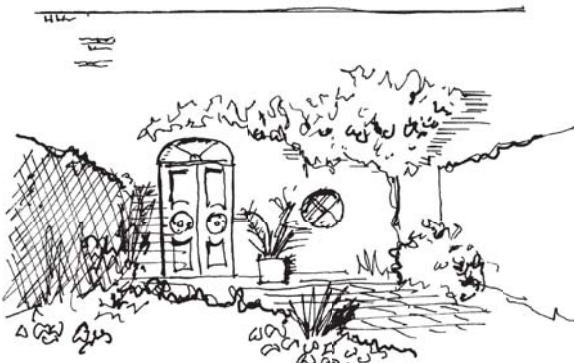
Rozdział 3

Finalizowanie projektu zagospodarowania ogrodu

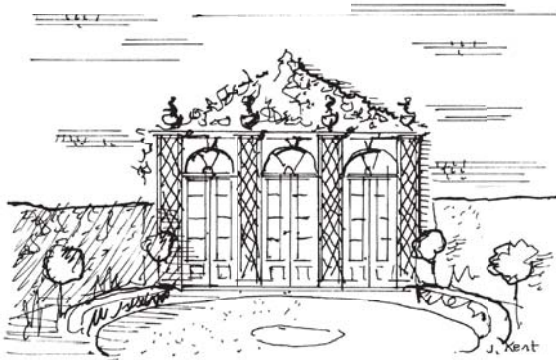
Finalizowanie projektu zagospodarowania ogrodu

Drzwi i okna są elementami malarstwa iluzjonistycznego *trompe l'oeil*. Nieznacznie większe niż w rzeczywistości, zmniejszają realną wielkość ściany.

Staranne nasadzenia roślin wokół elementu iluzjonistycznego mogą pomóc w nadaniu tej iluzji wiarygodności.

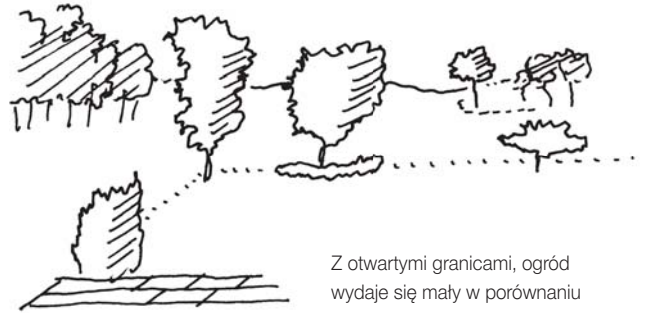

Ten nieprawdziwy „pawilon” na nagiej ceglanej ścianie został złagodzony przez nasadzenia roślinne.

jakichkolwiek prac, a ewentualną zgodę zawrzeć na piśmie.

Granice ogrodu

Większość ogrodów wymaga wprowadzenia pewnej formy pionowej granicy, by określić zasięg danej własności. Na tym etapie pomocne może okazać się odniesienie do wykonanej oceny terenu. Jeżeli w ogrodzie jest już wytyczona granica, należy ją zintegrować z planowanym projektem. Trzeba rozejrzeć się wokół granic ogrodu i rozważyć następujące kwestie:

Z otwartymi granicami, ogród wydaje się mały w porównaniu do skali otaczającego krajobrazu.

- czy granica zapewnia prywatność w miejscach, w których jest ona potrzebna?
- czy materiały, które zostały zastosowane, są estetyczne i harmonijnie powiązane?
- które fragmenty granic, jeżeli takie są, należy odsłonić albo ukryć, albo podkreślić lub oprawić konkretne widoki?

Furtki i bramy

Ważne jest pierwsze wrażenie, dlatego wejście do ogrodu, albo do danej strefy wydzielonej w ogrodzie, powinno zazwyczaj jasno określać, czego można się spodziewać w jego wnętrzu, nawet jeśli będzie to elementem oszustwa celowo zaprojektowanym dla uzyskania efektu zaskoczenia. Jeśli np. niskie furtki mają ograniczyć dostęp dzieciom lub psom,

przycięciu od frontu i po bokach, stworzą wysoką ścianę przy znacznie mniejszym wysiłku, niż rośliny szpalerowe. Podobnie jak żywopłoty, drzewa szpalerowe lub stosowane na przegrody należy posadzić w bardzo dobrze przygotowanym podłożu oraz regularnie zasilać je i podlewać.

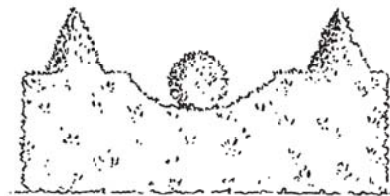
Tło dla nasadzeń dekoracyjnych

Jeżeli żywopłot albo ekran ma stanowić tło dla dekoracyjnego nasadzenia, takiego jak rabata kwiatowa, musi mieć odpowiedni charakter oraz nie rzucać się w oczy, aby stworzyć oprawę dla kształtów i barw roślin usytuowanych przed nim. Idealnie do tego będzie się nadawał cis, ponieważ ma ciemną barwę i zwartą matową strukturę po przystrzyżeniu.

Żywopłoty można wykorzystać jako tło dla nasadzeń dekoracyjnych. Właściwie dobrany żywopłot będzie neutralną płaszczyzną akcentującą kolor i pokrój roślin.

Formowane albo ozdobnie strzyżone żywopłoty budują strukturę ogrodu.

Wybrane rośliny można stosować do „naturalistycznych” żywopłotów bez potrzeby ich regularnego przycinania.

Rosa 'Fru Dagmar Hastrup' pięknie kwitnie i jesienią wydaje owoce

Rosmarinus 'Miss Jessopp's Upright' można wykorzystać w kuchni

Żywopłot mieszany jest złożony z kilku gatunków roślin.

Dekoracyjne przegrody

Podczas gdy żywopłot dzieli przestrzeń albo ukrywa pewne elementy, np. ogród warzywny, może być również dekoracyjny sam w sobie, dzięki kolorowemu ulistnieniu, kwiatom albo owocom oraz poprzez odmienny stopień uformowania. Żywopłoty mieszane, złożone z różnych roślin, np. z ostrokrzewu, klonu polnego, ligustru i buku, mogą być bardzo atrakcyjne, ale ze względu na różne tempo wzrostu poszczególnych gatunków, problemem może być ich przycinanie.

Strzyżenie żywopłotów

Większość żywopłotów w sezonie wegetacyjnym wymaga regularnego przycinania, w zależności od szybkości ich wzrostu. Ligustr (*Ligustrum* sp.) rośnie szybko i wymaga przycinania mniej więcej co sześć tygodni, podczas gdy cis (*Taxus* sp.), bukszpan (*Buxus* sp.) i rodzime żywopłoty rosną wolniej i można przycinać je dwa–trzy razy w roku. Żywopłot mieszany, by opanować rozwój gatunków szybciej rosnących, będzie wymagał częstszego przycinania.

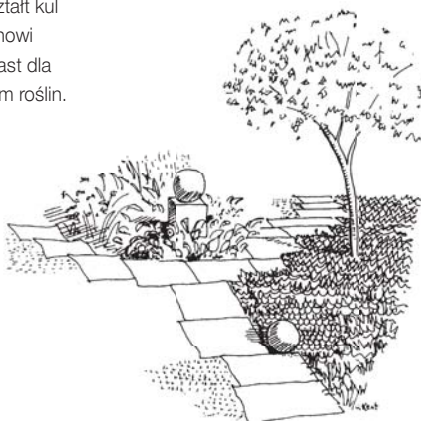
Krata ogrodowa (kratownica) jest to element dekoracyjny stosowany w celu nadania charakteru i uatrakcyjnienia dużej pustej ściany. Ponieważ jest ona dekoracją samą w sobie, należy ograniczyć wprowadzanie na nią nasadzeń – szybko rosnące rośliny mogą zakłócić daną przestrzeń i popsuć efekt, a często też samą kratę, gdyż ma ona raczej słabą konstrukcję.

Kratę ogrodową można wykorzystać do utworzenia fałszywej perspektywy, tak jak na bocznej ścianie tego tarasu.

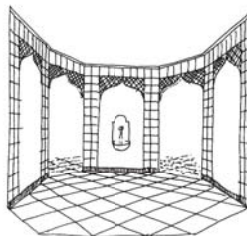
Kule i zwieńczenia są elementami zdobiaczymi słupki, stanowiącymi zakończenia murów lub narożników budynków. Najprostsze, i często najlepsze, są różne odmiany kul kamiennych, ale w innych kształtach, np. ananasa czy też zamkniętego wiekiem dzbanu, też będą prezentować

Ujednolicony kształt kul kamiennych stanowi efektowny kontrast dla swobodnych form roślin.

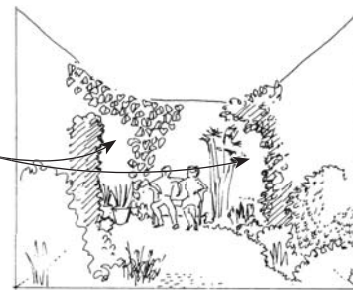
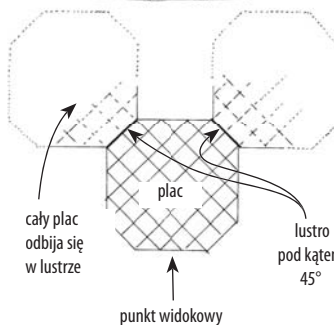

się atrakcyjnie. Orły i heraldyczne zwierzęta mogą wyglądać pretensjonalnie i należy ich unikać. Zwieńczenie na właściwie zaprojektowanej kolumnie może stanowić przyciągający uwagę element.

Lustra, zainstalowane w przemyślnym miejscu, mogą w magiczny sposób dać złudzenie kontynuacji przestrzeni tam, gdzie jej nie ma, tym samym powiększając rzeczywistą wielkość małego ogrodu. Powinno się je ustawiać pod niewielkim kątem w stosunku do obserwatora – nie dokładnie na wprost miejsca, z którego najczęściej oglądamy ogród, gdyż – zamiast pięknych kompozycji – ujrzemy w nim swoje odbicie. Należy pamiętać, aby lustro zabezpieczyć przed zmiennymi warunkami pogodowymi i umieścić je tak, żeby nie chlapała na nie ziemia. Krawędzie lustera można zamaskować pnączami, wysokimi roślinami czy drewnianą ramą

Lustra można wykorzystać do stworzenia iluzji powiększonej przestrzeni. Powinny być dobrze zlokalizowane, a ich krawędzie ukryte.

odbijające się naczynie i roślina, ukazane na widoku powyżej
 pierwszy plan ukryty przez niskie nasadzenia
 krawędzie ukryte przez pnącza
 ławka
 lustro ustawione w narożniku pod kątem 45°

Dojrzałe drzewo można by zaadaptować na domek.

Oświetlenie

Podkreślenie walorów przestrzennych domu i ogrodu wymaga starannego doboru i rozmieszczenia źródeł światła. Większość ogrodów wiele zyskuje po zainstalowaniu w nim oświetlenia, czy to dla bezpieczeństwa, poprawienia zasięgu widoczności schodów i ścieżek, czy też dla uzyskania efektu estetycznego. Oświetlenie może radykalnie wzbogacić ogród w nocy, eksponując wybrane przedmioty, takie jak posąg, drzewo albo strukturę pokrywającą grunt, jednocześnie osłabiając rolę innych elementów.

Techniki oświetlenia

Wybór instalacji świetlnej będzie zależał od zamierzonego efektu, ale może być różny: od pojedynczego elementu, np. oświetlającego taras, do złożonego planu wykorzystującego różne typy instalacji (elementy górnego oświetlenia, podświetlenia ścieżek, podświetlenia wody, reflektory itp.). Podobnie jak urządzenia przeznaczone do użytku wewnętrznego, elementy oświetlenia mogą być dekoracyjne same w sobie, albo dyskretne i ukryte. Przy tworzeniu planu oświetlenia ważne jest, by już na wczesnym etapie procesu projektowania określić, jak oświetlenie będzie funkcjonowało. Okablowanie często wymaga ułożenia i schowania instalacji podczas tworzenia ogrodu, a niektóre

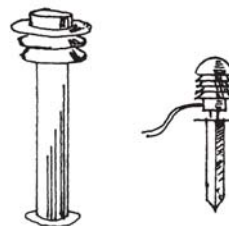
elementy, jak np. oświetlenie nawierzchniowe, musi być instalowane w czasie procesu budowy.

Istnieją różne techniki oświetlenia ogrodu. Można je wykorzystać pojedynczo lub w połączeniu ze sobą, w celu uzyskania pożądanego efektu. W przypadku każdego rodzaju oświetlenia do zainstalowania wodoodpornych gniazdek, przewodów i instalacji zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa konieczna jest pomoc wykwalifikowanego elektryka.

Umieszczenie źródła światła bezpośrednio pod danymi elementami jest szczególnie efektowne w przypadku drzew i krzewów o interesującej strukturze, np. których gałęzie się przeplatają. Efekt jest szczególnie wyrazisty, zwłaszcza w zimie, na nagich pniach i gałęziach.

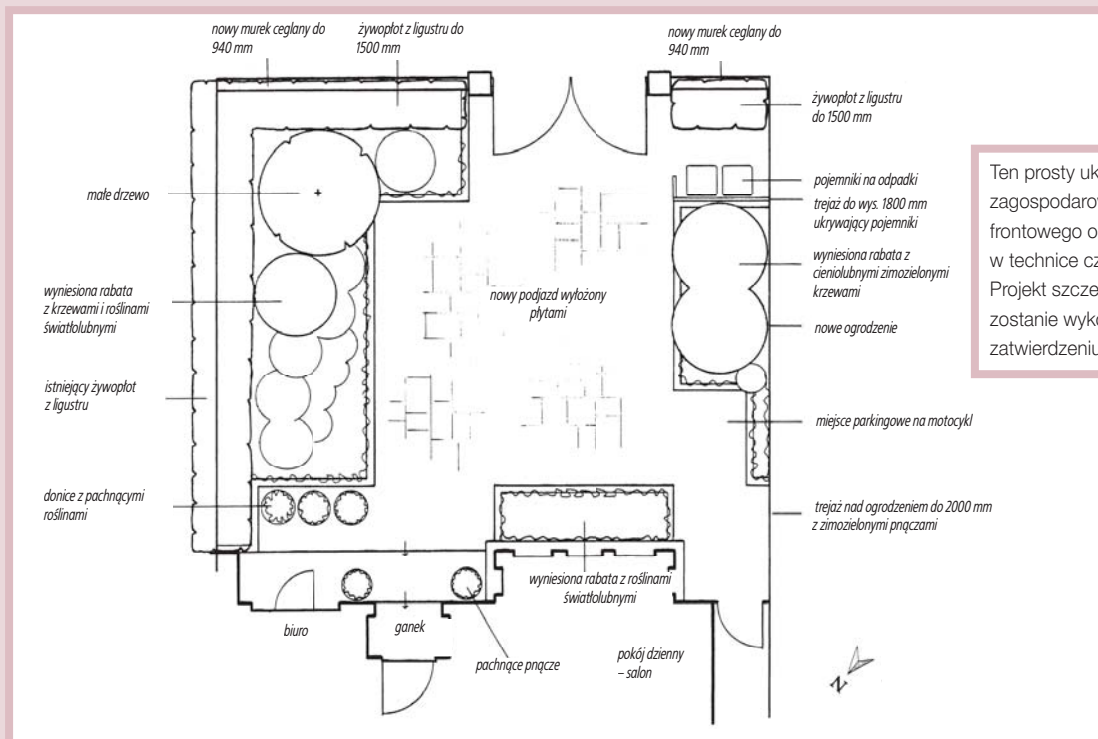

Reflektor podkreśla formę i ulistnienie krzewu.

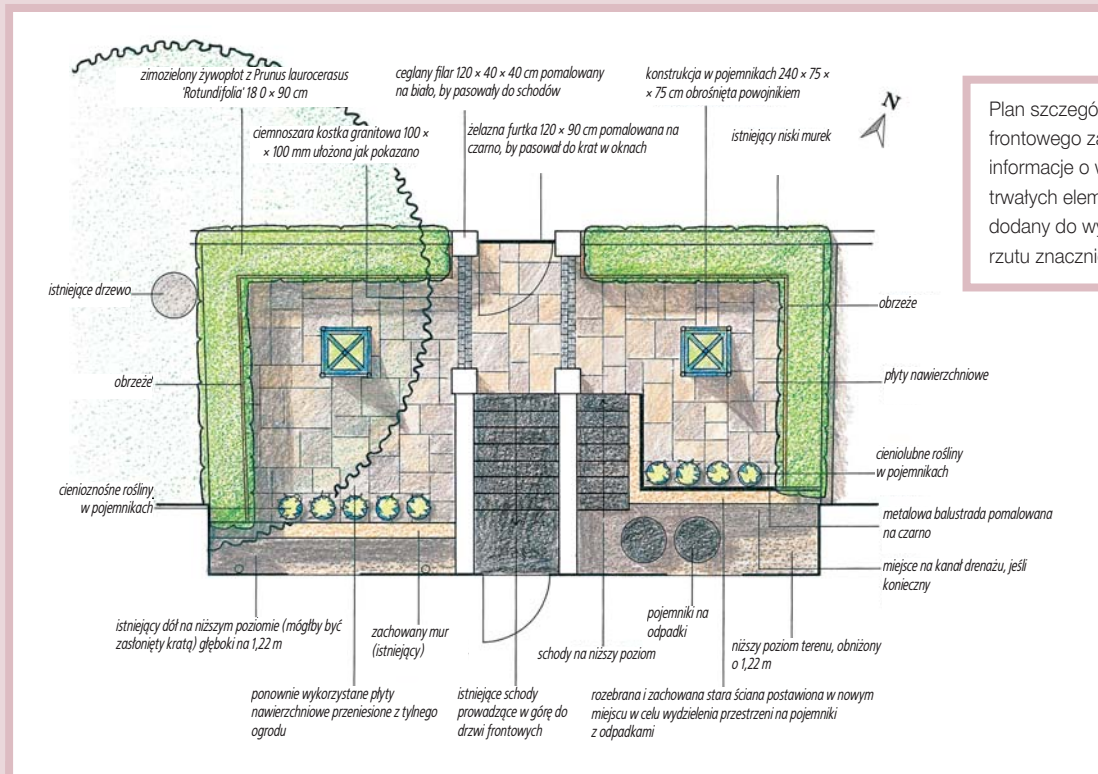

Niskie lampy stojące rzucają krąg światła, akcentując strukturę nawierzchni.

Reflektory są powszechnie używane w ogrodach do podświetlenia szczegółów danego elementu, np. rzeźbionego dzbanu. Do uzyskania maksymalnego cienia i wydobywania szczegółu źródło światła umieszcza się tylko z jednej strony elementu, ale nie z przodu. Ta forma oświetlenia jest najefektowniejsza, gdy źródło światła jest ukryte. Wybierając reflektory należy pamiętać, że nie tylko zakres wiązki światła jest zmienny, ale również jego intensywność. Często światło skupione działa najlepiej, ponieważ doświetlony obszar można ograniczyć tylko do danego elementu, pod warunkiem że reflektor został poprawnie umieszczony.

Ten prosty układ zagospodarowania ogrodu frontowego opracowano w technice czarno-białej. Projekt szczegółowy zostanie wykonany po zatwierdzeniu przez klienta.

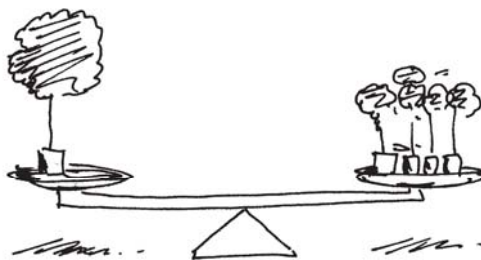
Plan szczegółowy ogrodu frontowego zawiera informacje o wszystkich trwałych elementach. Kolor dodany do wydrukowanego rzutu znacznie go ożywi.

Rozdział 4

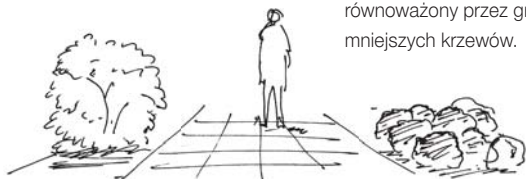
Tworzenie projektu nasadzeń roślinnych

Tworzenie projektu nasadzeń roślinnych

Aby osiągnąć równowagę przy tworzeniu nasadzeń roślinnych, każda pojedyncza roślina czy grupa roślin musi równoważyć inną pod względem masy.

W tym wypadku duży pojedynczy krzew jest równoważony przez grupę mniejszych krzewów.

Wysokie, smukłe drzewo z niewysokimi roślinami pod spodem jest równoważone przez gęstą kępę krzewów o średnim wzroście.

Swobodny pokrój pnąca łagodzi wrażenie, jakie daje mурowane ogrodzenie.

Krzew o charakterze nieformalnym kontrastuje z prostymi liniami rabaty.

Niskie formowane grupy roślin wzmacniają geometrię budynku.

Wysokie rośliny o wzniesionych gałęziach kontrastują z różnej wielkości roślinami o kulistym pokroju, nadając rytm i tworząc akcenty w kompozycji.

Układ i struktura

Po ustaleniu wielkości nasadzeń należy przemyśleć układ i strukturę grup, w jakich rośliny będą sadzone. Na tym etapie warto zastanowić się nad pokrojem roślin, a mniej na ich poszczególnych elementach, takich jak liście czy kwiaty. Szkicowanie przekrojów przez teren (wizualizacja projektowanych nasadzeń roślinnych w płaszczyźnie pionowej) jest przydatną metodą wypróbowania różnych pomysłów (patrz s. 238). Celem jest uzyskanie grup roślin o kontrastującej formie, które tworzą zbalansowaną całość. Staraj się myśleć o tym w taki sposób, jakbyś komponował grupy do obrazu z martwą naturą. Jako inspirację można wykorzystać otoczenie ogrodu. Czy można dostrzec jakieś charakterystyczne kształty, takie jak odległe wzgórza czy zaokrąglone kępy drzew, których układ możesz powtórzyć w ogrodzie

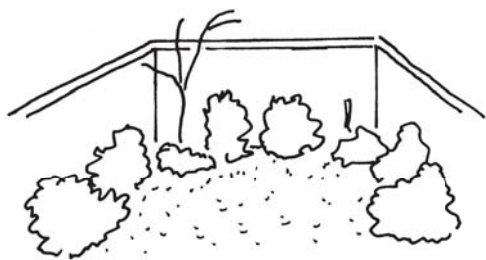
lub z nimi skontrastować? Jeżeli otaczający teren jest płaski i suchy, to odpowiedniejsze może okazać się zastosowanie jedynie niskich kęp roślinności, których ciągłość sporadycznie zostanie przerwana pojedynczym, dominującym krzewem lub też przyciągającym wzrok kaktusem.

Grupowanie roślin

Należy planować nasadzenia najlepiej całych grup roślin, a nie pojedynczych egzemplarzy. Na przykład pojedynczy kosaciec nie zrównoważy dużego zaokrąglonego krzewu, ale duża zwarta grupa kosaćców już tak, ze względu na to, że ich objętość będzie podobna.

Powtarzanie grup roślin

Przy planowaniu pokroju nasadzeń upewnij się, że powtórzysz dany efekt w obszarze całego ogrodu,

Zbyt zwarte nasadzenia doprowadzą do gwałtownego zagęszczenia roślin i nieprawidłowego pokroju drzew i krzewów.

krzewy o wolniejszym wzroście, za to o większej trwałości, stopniowo zaczną zajmować wolne miejsca. Niewłaściwe jest natomiast zastosowanie tej samej zasady w przypadku drzew, ponieważ szybko rosnące drzewka „wypełniacze” zaczną pobierać za dużo wody i związków pokarmowych z gleby. Należy także unikać, przynajmniej w pierwszych dwóch–trzech latach, szybko rozrastających się roślin okrywowych, ponieważ mają one tendencję do konkurowania z młodymi krzewami o składniki odżywcze. Rośliny okrywowe zawsze można wprowadzić nieco później, gdy wypełniające krzewy zostaną już usunięte.

Style nasadzeń

Zanim przystąpimy do rozrysowywania projektu nasadzeń roślinnych, rozważ swoje pomysły na zagospodarowanie ogrodu. Teraz, gdy zostały już podjęte decyzje dotyczące elementów architektonicznych ogrodu, należy przemyśleć, jak wkomponować elementy zieleni. Wyobraź sobie, że

spacerujesz po ogrodzie, zaczynając np. od tarasu przylegającego do domu. Zadaj sobie dwa ważne pytania: Jaki styl nasadzeń będzie odpowiedni dla poszczególnych stref w ogrodzie? O jakiej porze lub porach roku oczekujesz, że konkretna rabata będzie się najlepiej prezentowała?

Jasne wyobrażenie o stylu nasadzeń stanowiącym dopełnienie ogrodu mogło ewoluować podczas kolejnych etapów planowania zagospodarowania zieleni. Teraz należy przełożyć swoją wizję na kluczowe elementy ogrodu. Ten etap można porównać do malowania obrazu. Wiele trudności sprawia namalowanie obrazu, gdy nie ma się jasno sprecyzowanej wizji, co w efekcie chcemy stworzyć.

Na tym etapie już rozważyliśmy, jak styl architektoniczny, zarówno budynku jak i jego wnętrza, powinien zostać powiązany z projektem ogrodu. Należy przyjąć podobne podejście przy wyborze poszczególnych gatunków roślin. Dom, ogród i rośliny powinny stanowić jedność, każde podnosząc wartości pozostałych. Przy takim podejściu zwykle dom lub lokalizacja determinują styl nasadzeń.

Najpierw zdecyduj, czy stylizacja ogrodu, którą przyjmiesz, będzie formalna czy nieformalna. Która jest odpowiedniejsza dla domu i okolicy? Formalne kompozycje opierają się na prostych liniach, regularnych formach, często z wyraźnym wzorem regularnych formowanych żywopłotów lub formowanych cisów stanowiących obramowanie dla rabat o geometrycznych kształtach, opierających się na kwadracie, prostokącie i kole. Nieformalne kompozycje opierają się na bardziej naturalnych liniach, z delikatnymi łukami i meandrującymi ścieżkami oraz z nasadzonymi swobodnie roślinami, „wylewającymi się” na ścieżki, bez wyraźnie określonej granicy poszczególnych rabat. Należy również rozważyć, jak obrany styl będzie się komponował z najbliższym otoczeniem i okolicą, przy założeniu, że wykorzystane zostaną rodzime gatunki. Przemyśl, jakiego nakładu pracy będzie

mahonia. Do osiągnięcia pełnego efektu rośliny strukturalne muszą być powtórzone w ogrodzie w sposób formalny jako akcent na rabatach albo jako nieformalne solitery czy grupy. Rośliny strukturalne powinny być zimozielone, aby zachowały efekt i pełniły swoją funkcję przez cały rok.

Rośliny strukturalne należy wykorzystywać w celu podkreślenia wzoru lub kształtu ogrodu. Grupa pięciu, dziewięciu lub większej liczby krzewów tego samego rodzaju może podkreślić fragment rabaty lub prowadzić oko obserwatora po okręgu czy krzywej, działając jako trwały kontrast dla innych, bardziej efemerycznych nasadzeń.

Nasadzenia kluczowe

Rośliny kluczowe to takie, które tworzą punkty centralne w ogrodzie, zatrzymujące wzrok obserwatora zanim zwróci uwagę na inne nasadzenia. Rośliny te mają silnie zdefiniowany pokrój i mogą być stosowane sporadycznie lub jako powtarzający się akcent. Powinny wyróżniać się spośród innych roślin wyraźną cechą, np. jasno zdefiniowanym lub kontrastującym kształtem, fakturą lub kolorem.

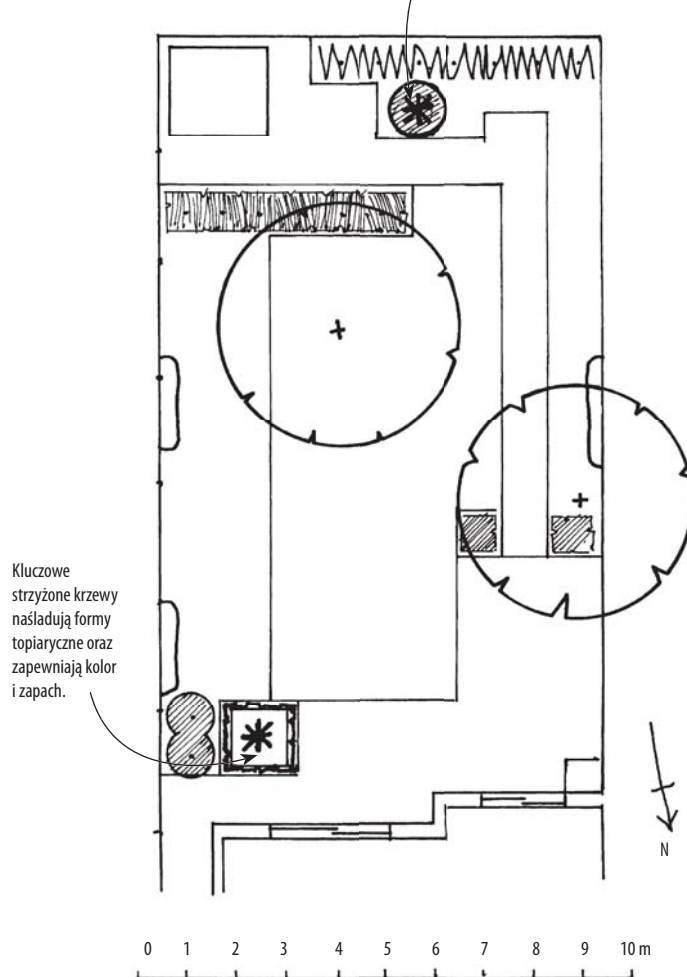
Rośliny kluczowe często pełnią także funkcje roślin strukturalnych, tworząc powiązania z otaczającym krajobrazem. Mogą także pełnić funkcje dominant, podkreślających zmianę kierunku w elementach architektonicznych ogrodu.

Nasadzenia kluczowe w ogrodzie lub na rabacie powinny być stosowane oszczędnie. Jeżeli zastosuje się zbyt wiele takich roślin, to będą one konkurowały ze sobą o uwagę odbiorcy. Należy je traktować jak aktorów pierwszoplanowych, których nie da się pomylić z resztą obsady czy z chórem.

Mały ogród

Do nasadzeń strukturalnych zostały dodane rośliny kluczowe. Wyraźnie zdefiniowane kształty kluczowych nasadzeń umożliwią oku odpoczynek, zanim wzrok obserwatora przeniesie się na inne rośliny.

Kluczowe krzewy zapewniają obecność silnych form w ogrodzie, kontrastujących z żywopłotami.

Rozdział 5

Wizualizacja i realizacja projektu

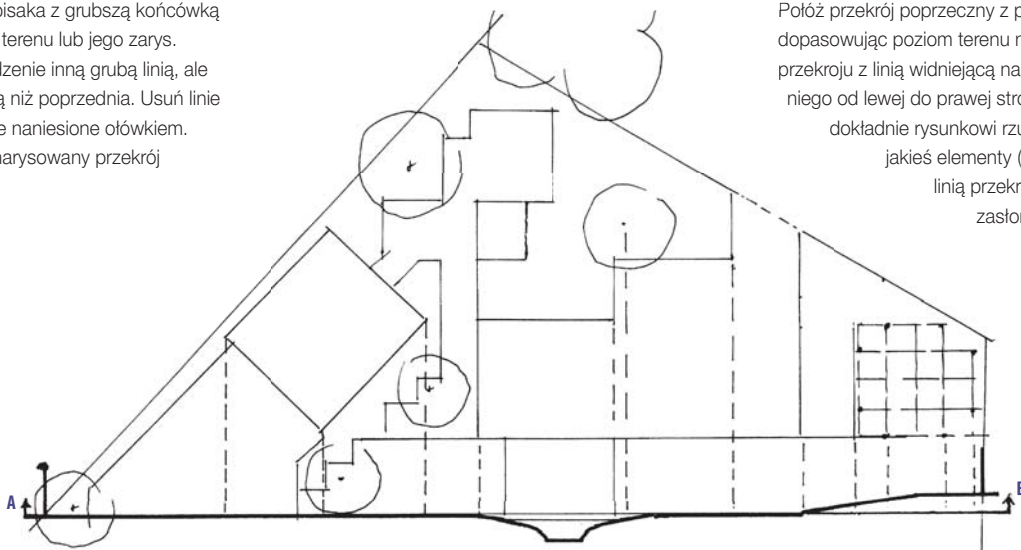
Wizualizacja i realizacja projektu

5. Rozpocznij od jednego z końców linii przekroju, przesuвай się wzdłuż niej rysując najpierw ołówkiem pionowe linie w górę z krawędzi poszczególnych zmian poziomu terenu lub elementów pionowych, które znajdują się na lub tuż obok linii przekroju.
6. Wykorzystaj wymiary zapisane na rzucie lub w notatniku oraz skalówkę, aby zaznaczyć wysokość tych elementów za pomocą poziomych kresek wskazujących ich wierzchołek lub spód.
7. Wrysuj i pokaż pewne szczegóły pierwszoplanowych elementów, włączając zarysy wszystkich roślin. Jeśli nie są one całkowicie zasłonięte przez elementy z pierwszego planu, wrysuj pewne elementy pionowe i ogólne znajdujące się za linią przekroju. Jeżeli poza granicą ogrodu znajdują się jakieś drzewa, dobrze byłoby również je

8. Pokazać, ponieważ nada to rysunkowi pewnej skali odniesienie. Zapisz wymiary, jeśli to pomoże w wyjaśnieniu rysunku.
8. Po zakończeniu rysowania usuń spod spodu rzut ogrodu. Przerysuj przekrój ołówkiem lub pisakiem na nowy arkusz kalki technicznej. Użyj cieńszego ołówka lub pisaka do bardziej delikatnego narysowania elementów, które nie są usytuowane bezpośrednio na linii przekroju.
9. Dodanie, narysowanych w skali, postaci często podnosi jakość rysunku. Pamiętaj o dodaniu tabliczki tytułowej.
10. Zdejmij rysunek przekroju i skopiuj go. Wprowadzenie koloru na wydruk może go ożywić.
11. Zaznacz na rzucie ogrodu początek i koniec przekroju, wskazując strzałkami kierunek widoku. Ponieważ będziesz już miał wykonane kopie oryginalnego projektu ogrodu, możesz dodać do nich przekroje.

Za pomocą pisaka z grubszą końcówką narysuj profil terenu lub jego zarys. Wrysuj ogrodzenie inną grubą linią, ale nieco cieńszą niż poprzednia. Usuń linie konstrukcyjne naniesione ołówkiem. Teraz masz narysowany przekrój poprzeczny.

Położ przekrój poprzeczny z powrotem na rzut, dopasowując poziom terenu na linii nałożonego przekroju z linią widniejącą na rzucie. Spójrz na niego od lewej do prawej strony. Przypatrz się dokładnie rysunkowi rzutu. Czy widzisz jakieś elementy (albo rośliny) za linią przekroju, które nie są zasłonięte przez inne?

Aneksy

Zeszyt roślin

Wykaz podstawowych roślin

Piśmiennictwo pomocnicze

Wybrane gatunki i odmiany roślin

dostępne w polskich szkółkach i centrach ogrodniczych

Rośliny na miejsca nasłonecznione (światłolubne)

Rośliny na miejsca półcieniste i cieniste

Rośliny okrywowe

Rośliny o ozdobnych pędach lub korze

Rośliny na żywopłoty

Rośliny na gleby kwaśne

Rośliny na gleby zasadowe

Rośliny na gleby piaszczyste, suche i ubogie

Rosemary Alexander jako założycielka i dyrektorka English Gardening School jest zarówno utalentowaną projektantką ogrodów, jak i doświadczoną nauczycielką. Zyskała sławę jako postać torująca drogę w świecie ogrodnictwa, a jej kompleksowe doświadczenie, pragmatyzm i profesjonalizm inspirują amatorów-entuzjastów tak samo jak wytrawnych profesjonalistów.

Jest zaangażowana w tworzenie szkoły w Chelsea Gardens w Norwich, Connecticut, prowadzi wykłady i kursy mistrzowskie w Australii, Kanadzie, Rosji, RPA, na Węgrzech i Nowej Zelandii, jest jednym z najbardziej znanych projektantów brytyjskich ogrodów.

Autorka licznych książek z zakresu ogrodnictwa: *The Essential Garden Maintenance Workbook* (Timber Press 2006), *A Handbook for Garden Designers* (Cassell Illustrated 2005) i wspólnej z Richardem Sneesby *The Garden Maker's Manual* (Conran Octopus 2005).

Książka *The Essential Garden Design Workbook* (Timber Press 2004) została przetłumaczona na siedem języków.

Opinie do pierwszej edycji:

„Entuzjastyczne podejście do ogrodów Rosemary Alexander jest zaraźliwe.”
Caroline Beck, *The Daily Telegraph*

„Książka, która sprawia, że ogrody amatorów architektów krajobrazu promienieją.”
Joel M. Lerner, *The Washington Post*

„Doskonały, wszechstronny przegląd zagadnień dotyczących skomplikowanego tematu.”
Better Homes and Gardens

„Udowadnia, że designerski ogród jest w zasięgu każdego! Ta nieoceniona książka sięga do podstaw, wskazuje zasadnicze praktyczne elementy niezbędne do stworzenia udanego ogrodu.”
The Professional Gardener

„Wspaniały dar dla każdego, kto interesuje się projektowaniem ogrodów.”

„Ta książka jest wspaniała, barwnie napisana, pokazuje jak rozwiązać problem i jakich błędów unikać.”
Czytelnicy

ISBN 978-83-09-01136-1

9 788309 011361